

Kompetence, ochota a zmocnění protipovstaleckých sil v severním Mali v letech 2012–2013

ZDENĚK LUDVÍK

The Competence, Willingness, and Empowerment of Counterinsurgency Forces in Northern Mali in 2012–2013

Abstract: In 2012, Islamist violent non-state actors in northern Mali succeeded in fighting against the Malian army, and they got the entire north Malian territory under their control. This paper seeks to answer the question of why the Islamists were dislodged and the territory was brought back under the control of the Malian state only after a time gap of one year. Using the theoretical conception of an enemy-centric approach, the criteria of competence, willingness, empowerment, and the successful execution of the counterinsurgency military operation are conceptualized. The paper uses this research framework to analyze the actions of the three counterinsurgency actors – Mali, ECOWAS/CÉDÉAO, and France – and explains the above-mentioned gap. The research shows that IVNSAs were eliminated and the ability of the (Malian) state to control the territory was restored only when the counterinsurgency actor (France) was able to accomplish the given criteria of competence, willingness, and empowerment simultaneously.

Key words: (northern) Mali, ECOWAS/CÉDÉAO, France, Islamist violent non-state actors, competence, willingness, empowerment, successful execution of the counterinsurgency military operation.

*Jen trochu dobré vůle by stačilo a všechno na světě by bylo krásné a dobré.
Pravda, trochu dobré vůle by opravdu stačilo,
ale tragédie lidstva spočívá v tom, že právě k tomu nemá síly.*
Joseph Ratzinger

Násilní nestátní aktéři jsou soukromé subjekty, které „užívají organizovaného násilí k dosažení svých cílů“ (Mulaj 2010: 3) a v určitých případech disponují takovou převahou mocenského potenciálu v podobě ozbrojené síly (blíže Schneckener 2007), která jim umožní stát z (části) jeho teritoria zcela vytěsnit. Tak se v roce 2012 stalo i v severním Mali¹ (Azavadu),² kde se islamističtí násilní nestátní aktéři (*Islamist Violent Non-State Actors* – dále jen IVNSA) dokázali vojensky prosadit na úkor malijské armády a získat kontrolu nad severomalijským teritoriem (leden 2012 – leden 2013). Teprve angažmá Francie na začátku roku 2013 vytlačilo IVNSA a vrátilo území pod kontrolu malijského státu.³ Nabízí se otázka, proč k tomu došlo až po časové proluce, která trvala jeden rok.⁴

Aspekt časové proluky není dosud v relativně bohaté literatuře, jež pokrývá azavadské dění, komplexně zmiňován. Stávající literatura se soustředí na a) předchozí podmínky,

kteří umožnily vytěsnění malijského státu (Zoubir 2012; Shaw 2013; Ronen 2013; Makariusová – Ludvík 2013); b) průběh vytěsnění samého (Boukhars 2012; Cristiani – Fabiani 2013; Bergamaschi 2013; Livermore 2013; Heisbourg 2013a; Bøås – Utas 2013); c) průběh vládnutí násilných nestátních aktérů v Azavadu (Lecocq et al. 2013; Solomon 2013; Bøås – Torheim 2013; Cline 2013; Shaw 2013; Huckabey 2013; Ludvík 2014); anebo d) deskripci francouzského vojenského zásahu a misí Misma/Minusma (Adam 2013; Bergamaschi 2013; Goya 2013; Bannelier – Christakis 2013; Marchal 2013; Weiss – Welz 2014; Tramond – Seigneur 2014; Goïta 2014; Shurkin 2014).

Tento text chce přispět do debaty k malijským událostem z let 2012–2013 a vyplnit část mezery v dosavadní literatuře. Je explanační studií dokládající (*exemplification*) platnost obecné teorie (*covering law*) ve zkoumaném případě (Van Evera 1997: 40, 74). Touto teorií je pojetí protipovstaleckého boje zaměřeného na nepřítele (*enemy-centric counterinsurgency*; Moyer 2009: 3) definující optimální strategické postupy a nezbytné předpoklady k provedení úspěšné protipovstalecké operace, jak je formuloval John Collins (2002), David Kilcullen (2009 a 2010) a Scott Moore (2007). Ve statí je analyzováno konání protipovstaleckých aktérů – Mali, ECOWAS/CÉDÉAO (z anglického *The Economic Community of West African States* a francouzského *Communauté économique des États de l'Afrique de l'Ouest* – Hospodářské společenství západoafrických států) a Francie⁵ – a proluka je empiricky vysvětlena prokázáním variace kritérií (ve smyslu schopnosti proměnných kontinuálně nabývat rozdílných hodnot) kompetence, ochoty, zmocnění a kritéria úspěšného provedení protipovstalecké vojenské operace v průběhu zkoumaného časového úseku.

Značná část informací pokrývajících dění v Azavadu byla a je publikována ve francouzském jazyce, což může potenciálně pro badatelskou obec v disciplíně, která je inherentně anglofonizována, představovat bariéru. Proto je také účelem této statí zprostředkovat české odborné obci nedávné a zajímavé poznatky z frankofonního afrického prostředí, které spadají do aktuální problematiky mezinárodních vztahů – teritoriálního vládnutí násilných nestátních aktérů.

Stat' bude členěna následovně: v první části je představen výzkumný rámec, do něhož spadá teoreticko-metodologický aparát a konceptualizace/operacionalizace klíčových pojmů v případových studiích užívaných. Druhý oddíl je stručným průřezem vývoje bezpečnostní situace v Azavadu. Třetí, empirická část statí se v souladu s výzkumným rámcem zabývá konkrétními a pro případ nosnými událostmi. Závěrečná část rekapituluje přínos empirických zjištění k dosažení výzkumného cíle, tedy empirické poznatky jsou shrnuty a vyhodnoceny ve světle výchozích předpokladů.

VÝZKUMNÝ RÁMEC

Disciplinovaná interpretativní případová studie

Pro naplnění výzkumného cíle bude zvolena varianta disciplinované interpretativní případové studie, která představuje přechod mezi jedinečným a instrumentálním pojetím případových studií (Kořan 2008: 34; Odell 2001: 163; George – Bennett 2005: 108). Užití disciplinované interpretativní případové studie je náležité, pokud chceme studovat události pro jejich jedinečnost a aktuálnost a současně chceme aplikovat známou teorii na novou skutečnost (Kořan 2008: 34; Odell 2001: 163). Metodologický formát takto pojeté jednopřípadové studie nemůže a ani nechce mít ambici dospět ke generalizaci studovaných dat (Levy 2008: 4; Ženka – Kofroň 2012: 19; srovnej Odell 2001: 164; Stake 1995: 3), jejím účelem je užít stávající teorie k vysvětlení nově se objevivších případů (Odell 2001: 163). Podobně George a Bennett, kteří tento typ případové studie označují jako disciplinovanou konfigurativní studii, doporučují její užití tehdy, chceme-li, aby zavedené teorie vysvětlily případ (George – Bennett 2005: 108). „*Případ tedy neslouží jako nástroj pro práci s teorií, ale naopak teorie je vodítkem pro práci s případem*“ (Kořan 2008: 34).

Teoretická východiska výzkumu

Protipovstalecké přístupy lze obecně rozdělit do dvou skupin. Tu první tvoří již zmíněný protipovstalecký boj zaměřený na nepřítele, druhou protipovstalecký boj zaměřený na civilní obyvatelstvo (*population-centric counterinsurgency*). Jádrem protipovstaleckého boje zaměřeného na nepřítele je přesvědčení o primární nutnosti vojenské eliminace povstalců (Kilcullen 2007; Kilcullen – Porter – Burgos 2009: 14), jelikož předpokladem vítězství nad nepřítelem je vyřazení jeho vojenských složek (Nagl 2002: 27). Konflikt je vnímán jako součást konvenčního válčení proti organizovanému soupeři (Kilcullen 2007), a proto „nejlepší způsob, jak porazit povstalice, je destrukce jejich vůle a schopností donucením a ozbrojenou silou“ (Moyar 2009: 3). Jakmile je síť protivníka silově zničena, problém s povstáním mizí (Kilcullen 2009: xv). Protipovstalecký boj zaměřený na civilní obyvatelstvo naopak předpokládá, že zásadním úkolem při potírání povstalců je kontrola populace a sociálního prostředí, v němž se běžně pohybuje (Kilcullen 2007). Povstání je sociální fenomén a bez kontroly sociální dimenze nemůže být poraženo (Kilcullen 2009: xv). Aby protipovstalecký aktér uspěl, musí si získat „srdce a mysl“ obyvatelstva a zbavit tak povstalece jeho podpory (Kilcullen 2004: Appendix C; Kilcullen 2009: 129; Kilcullen 2010: 37, 187, 202; Kilcullen – Porter – Burgos 2009: 14; Nagl 2002: 28). „[T]o, co má význam, je poskytování bezpečnosti a pořádku obyvatelstvu spíše než přímé cílení na nepřítele“ (Kilcullen 2009: 130). Cestou k získání obyvatelstva je tak trvalé a spolehlivé zajištění jeho bezpečnosti (*human security*) od garance bezpečí po poskytování veřejných statků (Gentile 2009: 6; Kilcullen 2009: 206; Salehyan 2009: 175).

Tato stať bude využívat pojetí protipovstaleckého boje zaměřeného na nepřítele, a to kvůli specifčnosti azavadských událostí. IVNSA neměli s obyvatelstvem navázány strategické vazby (srovnej Kilcullen 2010: 9), nezískávali od něj zdroje ani mu neposkytovali veřejné statky (srovnej Long 2006: 22) a ani sami nebyli součástí civilní populace (srovnej Nagl 2002: 28).⁶ A především se toto pojetí uplatnilo při obnovování teritoriální kontroly. IVNSA byli vytlačeni ozbrojenou silou, vztah mezi obyvatelstvem a IVNSA byl sekundární. Porazit IVNSA proto znamenalo nikoli svádět boj o srdce a mysl lidí, ale přemoci je čistě vojensky.

Aby zničení bojových kapacit povstalců pomocí ozbrojené síly bylo úspěšné, je třeba zvolit vhodnou strategii. Collins (2002: 186–187) hovoří o nutnosti kombinace tří strategických postupů. První strategická komponenta „najít a zničit“ (*search and destroy*) nabádá protipovstaleckého aktéra, aby převzal iniciativu a neumožnil protivníkům volnost jednání. To znamená, že protipovstalecký aktér má aktivně vést bojové operace proti protivníkům, kteří se tím ocitají v defenzivě a svým jednáním pouze reagují na soupeřovu ofenzivu. Tato strategie tedy zdůrazňuje soustavné a cílené ničení protivníka nasazením ozbrojených složek, které mají vyvíjet koncentrované a nepolevující bojové aktivity. Druhá strategická komponenta „vyčistit a držet“ (*clear and hold*) navazuje na komponentu předchozí. Klade důraz v první řadě na dobytí těch oblastí v teritoriu, které jsou geopoliticky významné. Po převzetí kontroly nad nimi je však třeba, aby protipovstalecký aktér dále vojensky expandoval, dokud nebude mít pod kontrolou všechny klíčové oblasti a postupně nakonec celé území. Izolací protivníka protipovstalecký aktér snižuje či znemožňuje jeho přístup ke zdrojům, které nepřítel potřebuje ke své obraně, zbavuje ho vlivu v teritoriu a tím vytváří předpoklady pro obnovu suverenity vytěsněného státu nad vlastním teritoriem. Současně se tím obnovují předpoklady existence bezpečného prostředí pro obyvatelstvo. Třetí strategická komponenta „držet a pronásledovat“ (*hold and harass*) propojuje obě komponenty předchozí. Poukazuje na to, že k úspěchu nepovede samo likvidování protivníka, pokud s ním paralelně nejsou zajišťovány a rozšiřovány bezpečné konsolidované zóny zbavené vlivu povstalců. Když se tak nestane, protivník se dokáže přeskupovat a stane se v zásadě nepolapitelným. Stejně tak pouhé vytváření těchto zón samo o sobě nepostačuje, není-li současně protivník systematicky pronásledován i mimo tyto zóny. Síly a kapacity povstalců by totiž nebyly narušeny natolik, aby nedokázali

konsolidované bezpečné zóny soustavně/opakovaně atakovat. Vojenská expanze protipovstaleckého aktéra do povstaleckého teritoria a konsolidace bezpečných zón jsou dle Collinse při potírání povstání a osvobozování území státu dvě strany téže mince: má-li být protipovstalecká operace úspěšná, je nezbytné, aby se protipovstalecký aktér „zmocnil klíčových území, zabezpečil je a rozšiřoval“ (Collins 2002: 187).

Jestliže protipovstalecký aktér musí pro vedení úspěšné mise naplnit tuto strategii, pak k tomu také nezbytně potřebuje efektivní, odhodlané a legitimní ozbrojené složky. Pod pojmem efektivní je třeba si představit takové jednotky, které jsou způsobilé k boji, tj. jsou schopny použít „extrémní opatření“ (Moore 2007: 14), to znamená, dokážou „zabít nepřitele“ (Kilcullen 2010: 7). „Přímý boj (nikoli vzdálená účast vzdušných či dělostřeleckých jednotek) je nepostradatelný, mají-li být minimalizovány druhotné civilní oběti, zajištěny flexibilní reakce komplexního teritoriálního prostředí a má-li být po ukončení bojů umožněna rychlá politická a ekonomická obnova“ (Kilcullen 2009: 267). Takové nároky si žádají zkušené, skvěle vycvičené a disciplinované jednotky (Moore 2007: 17). Aby nárokům dostál, musí však protipovstalecký aktér disponovat obrovskými prostředky. „Vybudování takových sil zabere mnohem více času a vyžaduje mnohem více zdrojů, než si lidé obvykle uvědomují“ (Kilcullen 2009: 267).

Označení „odhodlané jednotky“ znamená, že se aktér nezdráhá s povstalcí utkat v přímém boji a bez ustání vůči nim silově vystupovat. Úspěšná protipovstalecká mise totiž nepředpokládá pouze aktérovu způsobilost danou organizačně a materiálně, ale také skutečností, že je ochoten do mise vstoupit (Kilcullen 2009: 267, 2010: 7; Moore 2007: 14). K takovému rozhodnutí je nutné, aby klíčové osoby s rozhodovacími pravomocemi (*decision-makers*) verbálně signalizovaly překročení kritického prahu neakceptovatelného a netolerovatelného jednání ze strany protivníka (viz Azar 1972). A když už se nakonec aktér rozhodne do mise vstoupit, je důležité, aby respektoval uvedená pravidla úspěšné protipovstalecké strategie. Odvážil-li se aktér pouze k nedůraznému a nahodilému, tedy nesystémovému užití síly, může operace přinést zcela kontraproduktivní výsledek (Moore 2007: 23), jelikož takový postup vede k „operačnímu, nebo dokonce strategickému selhání“ mise (Moore 2007: 18). Tomu napomáhá i fakt, že neadekvátní používání síly vysílá povstalcům důležitý psychologický signál, že protipovstalecký aktér nechce či nedokáže povstání potlačit, čímž jsou povstalci posilováni ve svém odhodlání (Tamtéž: 23).

A nakonec úspěšná protipovstalecká mise vyžaduje, aby bylo aktérovo angažmá dostatečně legitimní (Tamtéž: 22). Jde jednak o legitimitu interní a jednak o legitimitu externí. První typ legitimacy se dotýká obyvatelstva zasaženého povstáním a představuje stav, kdy tato populace akceptuje probíhající protipovstalecké operace, neboť očekává, že jejich úspěch jí přinese zlepšení životních podmínek (Tamtéž; Kilcullen 2009: 267). Druhý typ legitimacy představuje souhlasné stanovisko, které misi vyjadřuje mezinárodní společenství tím, že ji považuje za oprávněnou, přičemž ji podporuje anebo i organizuje. Aby se tak stalo, musí být mise „opodstatněná a s přiměřenými náklady vedená podle obecně přijímaných [mezinárodních] norem a pravidel“ (Moore 2007: 22). Legitimitu mise je tak možno celkově označit za výslednici „kumulativních účinků správně formulované a integrované strategie, kterou většina populace uvnitř i mimo konfliktní zónu chápe jako účinnou a vedenou v hranicích mezinárodních, domácích a místních norem a zaměřenou na řešení problémů, které vedly k povstání“ (Tamtéž: 22–23).

Tyto tři vlastnosti vyžadované pro úspěch v protipovstalecké operaci budou nyní adaptovány do kritérií kompetence, ochoty a zmocnění:

- je-li protipovstalecký aktér vybaven organizačními schopnostmi a materiální kapacitou vojensky konat, jde o *kompetenci*;
- je-li protipovstalecký aktér odhodlaný a má zájem vojensky konat, jde o *ochotu*;
- je-li protipovstalecký aktér legitimní a má oprávnění vojensky konat, jde o *zmocnění*.

Variace hladin těchto tří kritérií v čase mají dopad na variaci závisajícího kritéria. Tím je *úspěšné provedení protipovstalecké vojenské operace*. To obnáší fyzickou porážku

povstalců protipovstaleckými jednotkami (Tamtéž: 14), které jsou viditelně a nepřetržitě přítomné na osvobozeném území (Tamtéž: 16), přičemž povstalci jsou rozprášeni (Kilcullen – Porter – Burgos 2009: 16) a vypuzeni z obydlených oblastí (Tamtéž; Moore 2007: 18). Takto vykonaná operace zajišťuje, že legitimní aktér (předtím vytěsněný násilným nestátním aktérem) se znovu ujímá institucionálního výkonu moci a obnovuje uspokojování potřeb obyvatelstva (Kilcullen – Porter – Burgos 2009: 16), které je státem chráněno a samo se tak i cítí (Freedman 2013: 189).

Operacionalizace kritérií a metodologický postup

Aby bylo možné ověřovat a tvrdit, že představená kritéria jsou, či nejsou v konání zkoumaných aktérů přítomna, je třeba nejdříve stanovit jejich operační definice.

a) Pro kompetenci:

- protipovstalecký aktér bude vzhledem ke stavu a úrovni výzbroje bojeschopný – to znamená, že jeho výzbroj (*weapon mix*) bude třídou a kvalitou srovnatelná nebo na vyšší úrovni, než má protivník (Biddle 1991: C-41);
- protipovstalecký aktér bude vykazovat bojové zkušenosti z minulosti;
- protipovstalecký aktér bude disponovat dostatečnými početními stavů – dle indexu *Force-to-Force Ratio* s obecně přijímaným podílem 10 : 1 protipovstalecké vs. povstalecké jednotky (Watts et al. 2014: 44, pozn. pod čarou č. 18).

b) Pro ochotu:

- protipovstalecký aktér použije na konkrétní a pro něho nepřijatelné činy protivníka;
- protipovstalecký aktér vstoupí do pozemního bojového kontaktu s protivníkem;
- protipovstalecký aktér nepoleví v pozemním bojovém kontaktu a trvale ho bude vyhledávat, dokud nebude protivník eliminován.

c) Pro zmocnění:

- protipovstalecký aktér bude akceptován nebo podporován civilním obyvatelstvem;
- protipovstalecký aktér bude akceptován nebo podporován či přímo organizován mezinárodním společenstvím.

d) Pro úspěšné provedení protipovstalecké vojenské operace:

- protipovstalecký aktér pozemním bojovým kontaktem s protivníkem dosáhne zmenšení rozlohy teritoria pod kontrolou protivníka nebo jeho ztrátu a současně degraduje protivníkův status ze stadia protostátu (eventuálně gerilové skupiny) do stadia teroristické sítě;⁷
- protipovstalecký aktér pozemním bojovým kontaktem s protivníkem dosáhne snížení počtu povstalců či jejich eliminování (násilný nestátní aktér je přinejmenším rozprášen a vypuzen z obydlených oblastí);
- protipovstalecký aktér pozemním bojovým kontaktem s protivníkem dosáhne zmenšování počtu či eliminování základů protivníka, strategických bodů/zařízení (energetická a komunikační infrastruktura apod.) a hlavních lidských sídel pod kontrolou protivníka;
- protipovstalecký aktér stálou přítomností na osvobozeném území vytváří předpoklady k tomu, aby se legitimní aktér znovu ujal institucionálního výkonu moci a aby se normalizoval vztah mezi státem a obyvatelstvem – stát obnovuje poskytování ochrany obyvatelstva a uspokojování jeho potřeb.

Nyní přistoupíme k analýze zkoumaných aktérů se zřetelem k přítomnosti/nepřítomnosti (variaci hodnot) představených kritérií v jejich konání. Nebude-li zjištěna přítomnost kritérií, pak to znamená, že se neuskutečňuje Collinsova strategie a absentují Kilcullenovy a Moorovy předpoklady; tj. parametry operace nejsou dodrženy → mocenské postavení násilného nestátního aktéra se nemění. Naopak bude-li zjištěna přítomnost kritérií, pak to znamená, že se uskutečňuje Collinsova strategie a Kilcullenovy a Moorovy předpoklady neabsentují; tj. parametry operace jsou dodrženy → mocenské postavení násilného nestátního aktéra je zmenšeno/eliminováno. Jestliže se takto zjistí, že existuje korelace

mezi variací hodnot kritérií kompetence, ochoty a zmocnění na jedné straně a variací hodnot kritéria úspěšného provedení protipovstalecké vojenské operace na straně druhé, pak lze tvrdit, že platnost obecné teorie v samostatném případě byla doložena a případ je tím vysvětlen (Van Evera 1997: 41, 74–75).

VÝVOJ BEZPEČNOSTNÍ SITUACE V SEVERNÍM MALI

Azavad: počáteční situace

Životní podmínky v severním Mali (Azavadu) nejsou dlouhodobě příliš příznivé. Oblast charakterizuje vysoká politická a bezpečnostní nestabilita, způsobená v první řadě souběhem přezíravé politiky centrální vlády v Bamaku vůči Azavadu a jeho tuarézskému obyvatelstvu s řadou povstání (1963, 1990, 2006, 2012), kterými Tuaregové vyjadřovali nespokojenost s životními podmínkami a reagovali na přístup Bamaku vůči nim (k tuarézským povstáním podrobněji například Pezard – Shurkin 2015: 9–20; Konaté 2012: 13–20). Již tak nepřehlednou bezpečnostní situaci vedle přítomných tuarézských etnonacionálních organizací (pro jejich přehled viz například Lecocq 2010: xxvii–xxviii) začali po roce 2000 dále komplikovat islamisté z alžírské GSPC (z francouzského *Groupe salafiste pour la prédication et le combat* – Salafistická skupina pro kázání a boj), kteří profitovali z částečné absence malijského státu v severomalijském teritoriu (k problematice pronikání násilných nestátních aktérů do oblastí mimo kontrolu státu viz Schneckener 2006: 33–34; Fjelde – Nilsson 2012: 613; Mulaj 2010: 7; Okumu – Ikelegbe 2010: 439; Hall – Biersteker 2002: 16; Mandel 2013: 72–73). Organizace v roce 2007 změnila jméno na AQMI (z francouzského *Al-Qaïda au Maghreb islamique* – al-Káida islámského Maghrebu) a na severu Mali se začala věnovat ilegálním ekonomickým aktivitám – především pašování kokainu a vymáhání výkupného za unesená rukojmí (de Castelli 2014: 62; Bøås 2014: 4; Krech 2011: 126–128; k AQMI a jejím aktivitám podrobně například Larémont 2011; srovnej Dowd – Raleigh 2013). K zásadní změně bezpečnostního prostředí v Azavadu došlo v roce 2012, kdy proběhlo dosud poslední, čtvrté a nejradikálnější povstání, vedené sekulární a etnonacionální MNLA (z francouzského *Mouvement National de Libération de l'Azawad* – Národní hnutí za osvobození Azavadu; k MNLA blíže Harmon 2014: 175–176; Zounmenou 2013; Chebli 2014; Cristiani – Fabiani 2013: 87). Kombinací spolupráce s IVNSA – vedle AQMI také MUJAO (z francouzského *Mouvement pour l'unicité et le jihad en Afrique de l'Ouest* – Hnutí za jedinečnost a džihád v západní Africe) a Ansar Dine (arabsky Obránci víry; k oběma organizacím blíže Cristiani – Fabiani 2013: 85–86, 91) – a vedlejšího důsledku pádu kaddáfiovského režimu v Libyi, který umožnil nekontrolovatelný příliv těžkých zbraní do oblasti (Zoubir 2012: 454; Ronen 2013: 554; srovnej Wing 2013: 482), byli Tuaregové schopni „s libyjskou výzbrojí, najednou [...] významně měnit poměr sil“ (Makariusová – Ludvík 2013: 95). Politický radikalismus a vojenská síla vyvinuly tlak, pod jehož vlivem ztratila malijská vláda zcela kontrolu nad regiony Timbuktu, Gao a Kidal. Armádní malijské složky byly z Azavadu zcela vytěsněny a nad teritoriem převzala kontrolu „koalice“ secesionistického MNLA a fundamentálních islamistů (Gaasholt 2013: 69–70; Filiu 2014: 90; Wing 2013: 482; srovnej Ludvík 2014: 13–14). Vládnutí Tuarégů nad Azavadem však netrvalo dlouho. Jakmile byl společný cíl vytěsnit malijskou státní moc z Azavadu dosažen, cesty MNLA a islamistů se okamžitě rozešly. Obě strany začaly navzájem svádět boje a MNLA vojensky silnějším islamistům podlehl. Tím se Azavad dostal pod výlučnou teritoriální kontrolu IVNSA (Lecocq et al. 2013: 348; Cristiani – Fabiani 2013: 78; Zoubir 2012: 455; Boukhars 2012: 7; Ludvík 2014: 29; srovnej Gaasholt 2013: 85–86; de Castelli 2014: 65; Zounmenou 2013: 170).

IVNSA s těžkými zbraněmi a municí⁸ z vypleněných kaddáfiovských arzenálů na obsazeném území disponovali mocenským monopolem, a ačkoli nebyla jejich moc formálně institucionalizována, zavedli systém norem, které obyvatelstvo muselo respektovat,

v opačném případě byly nelítostně vynučovány striktní penalizací (oboje dle práva *šaría*; viz Raghavan 2012; Yahmed 2012; Economist 2012; Le Monde 2012b). Pod tíhou těchto skutečností proto vyvstala logická otázka, jak IVNSA z obsazeného území vypudit, eliminovat je a teritorium navrátit pod jurisdikci malijské vlády.

Povstalci: období mocenské expanze

IVNSA v období mocenské expanze v roce 2012 a začátkem roku 2013 kontrolovali celé území Azavadu. S výjimkou nejosídlenější a na zemědělskou půdu a pastviny nejobhatší části Azavadu, která se nalézá v oblasti takzvaného oblouku řeky Niger (*la boucle du Niger*), tvoří většinu ostatního území nehostinná poušť, proto lze reálně hovořit o kontrole čtyř hlavních urbánních zón: Kidal, Gao, Timbuktu a Mopti (Arieff 2013: 1, 3; Ludvík 2014: 28). Nicméně důležité je, že dokázali kontrolovat (počtem omezené) dopravní spojnice mezi těmito obydlenými sídly (viz například Hugon 2012) a tím skutečně získali dobyté území pod kontrolu. Oblast nebyla hermeticky uzavřená, avšak obtížně dostupná, to znamená, že žádný aktér zvenčí se prakticky nemohl bez vůle IVNSA v teritoriu udržet, přístup do urbánních zón samých byl pod kontrolou IVNSA (Ludvík 2014: 29–31).

O počtu příslušníků IVNSA se údaje různí, což je však vzhledem k uzavřenosti komunity IVNSA snadno pochopitelné. Lze se nicméně přidržet vcelku věrohodných údajů. Podle předního odborníka na problematiku IVNSA v Africe Mathieua Guidèra z *Université Toulouse 2 – Jean Jaurès* se počet příslušníků AQMI pohyboval mezi jedním a jedním a půl tisícem, v případě MUJAO šlo zhruba o 500 mužů (Guidère 2011: 61; Thedrel 2013; Legrand 2013). Počet příslušníků Ansar Dine se podle Erica Denécéa z *Centre français de recherche sur le renseignement* pohyboval mezi jedním až třemi tisíci (Hugeux 2012; Mari 2013). Michel Galy z *Institut libre des relations internationales* hovoří o celkovém počtu do tří tisíc IVNSA (Galy 2013: 78). Můžeme připustit, že se počet IVNSA přiblížil nejvýše pěti tisícům, ale nejspíše jich bylo o jeden či dva tisíce méně.⁹

Strategická infrastruktura v Azavadu v podstatě neexistuje. Nenalezneme zde žádné elektrárny, dálkové energetické přenosové soustavy ani významná aktivně dobývaná ložiska nerostných surovin. Pouze silniční (asfaltovaný) úsek z Mopti přes Gao k hranici s Nigerem a splavný úsek řeky Niger Gao–Timbuktu–Mopti (sloužící jako důležitá dopravní tepna) je možné za strategickou infrastrukturu označit (Briceño-Garmendia – Dominguez – Pushak 2011: 7–9). Jak již bylo uvedeno výše, dopravní spojnice byly pod kontrolou IVNSA, tudíž v tomto smyslu i strategická infrastruktura byla pod jejich kontrolou.

IVNSA v teritoriu paralyzovali dosavadní běžný život lidí a destrukovali zavedené společenské struktury, aniž by je jakkoliv nahradili. Obyvatelstvu byl v rozporu s jeho přesvědčením vnucen fundamentalistický výkladu islámu a neislámské obyvatelstvo bylo perzekvováno (Sallon 2013b). Tím, že IVNSA neinstitucionalizovali svoji moc, absentovala jakákoli administrativní správa,¹⁰ takže prakticky nikdo neposkytoval veřejné statky obyvatelstvu – od zajišťování bezpečnosti až po fungování školství, zdravotnictví a zásobování (English 2014). A pokud už IVNSA určité statky poskytovali, pak postupovali maximálně selektivně: angažovali se ve prospěch jen té (minoritní) části populace, která byla vůči nim loajální a aktivně se přidala na jejich stranu (Thienot 2012). To znamená, že v teritoriu se nenalézal žádný subjekt, který by obyvatelstvu jako celku (tj. naprosté většině obyvatel) dokázal poskytovat ochranu a uspokojovat jeho potřeby.

PROTIPOVSTALEČTÍ AKTÉŘI V SEVERNÍM MALI

Mali: obr, který si podřezal i vlastní hliněné nohy

Malijská armáda je vybavena (případně stále dovybavována) letitými zbraněmi sovětské provenience (The Military Balance 2013: 519). Ačkoli vedle lehkých pěchotních zbraní je vyzbrojena zhruba třiceti tanky, šedesáti obojživelníky a stejným počtem obrněných transportérů, rovněž padesátkou kanonů, minometů a raketometů, několika kusy stíhacích

a transportních letadel a také několika vrtulníky (The Military Balance 2010: 316, 2012: 443–444, 2013: 519), podstatná část výzbroje buď byla ztracena/opuštěna během rychlého ústupu malijské armády ze severních regionů, nebo jednoduše není schopná provozu (The Military Balance 2013: 519). Vedle zbraňového deficitu malijskou armádu zneschopňuje i deficit personální. Vojáci nejsou dostatečně placeni, a jsou tudíž náchylní ke korupci a k provádění výnosných privátních zakázek (velmi zajímavé poznatky k poměrům v malijské armádě přináší Sana 2013). Z vojáků se stali funkcionáři (Adam 2013: 25). Armáda trpí „základním nedostatkem bojové způsobilosti“ (The Military Balance 2013: 519) a je v podstatě dlouhodobě neoperabilní. S výjimkou *vánoční války* (*Guerre de Noël*), což byly dva epizodní přeshraniční konflikty mezi Mali a Burkinou Faso (Horní Voltou) v sedmdesátých a osmdesátých letech 20. století, je bez zkušenosti a neschopná bojového střetu (Adam 2013: 25) – ostatně vytěsnění armádních jednotek ze severního Mali tuto nepřipravenost potvrdilo. Značně problematické jsou i stavy armády. Jednotky formálně tvoří 7500 mužů (GFP 2016b), ale pouze 3000 vojáků je alespoň teoreticky využitelných pro nasazení v bojových jednotkách (Galy 2013: 80). Jde nicméně o počty nedostatečně pro zajištění bezpečnosti tak rozlehlého území, jaké Mali představuje (Adam 2013: 25).

Armáda nedosáhla na žádnou ze tří operačních definic kompetence. Její výzbroj, ačkoli formálně na vyšší úrovni než ta povstalecká, nepředstavovala ve skutečnosti kvůli své značně omezené využitelnosti a nevyzrálé obsluhy vyšší úroveň v třídě ani kvalitě. Malijské armádě, oproti povstalcům, scházela také významná zkušenost z bojových nasazení, způsobená její dlouhodobou neschopností úspěšně se utkat s (potenciálním) nepřítelem. Rovněž počet vojáků optimálně nenaplnoval požadavky indexu *Force-to-Force Ratio*, a naopak nejspíše i jen prostý stav do bojových operací teoreticky nasaditelných mužů byl nižší či přinejmenším stejný jako stav bojové síly povstalců. Kritérium kompetence tedy zůstalo nenaplněno a nevariovalo.

V reakci na armádní debakl v Azavadu skupina mladých armádních důstojníků vystoupila proti nerozhodnosti a nezájmu politické reprezentace v čele s prezidentem Amadouem Toumanim Touréem vypořádat se se situací na severu země a zorganizovat adekvátní protipovstaleckou ofenzivu (Alozieuwa 2013: 384; Solomon 2013: 12). Napětí přerostlo až ve vojenský puč, který 22. března 2012 provedl kapitán Amadou Haya Sanogo. I když záměrem pučistů bylo odstranit politické elity zdráhající se vystoupit proti IVNSA, paradoxně sami situaci ještě více zkomplikovali. Pučisté totiž provedli čistku v armádě a řada zkušených velitelů byla odstavena a internována (Diabate 2013; Briefing Afrique de Crisis Group 2012: 3). Armáda se ponořila do vzájemných násilných střetů, při nichž docházelo ke konfliktům mezi pučisty a příznivci svrženého prezidenta Tourého, a ztratila poslední zbytky operativnosti (Lecocq et al. 2013: 347; SlateAfrique 2013c, 2013d; Adam 2013: 25). Malijský stát se ocitl zcela v zajetí vnitrostátního mocenského konfliktu v centrální části země a ochota zaobírat se vojenskou ofenzivou proti povstalcům na severu absentovala (srovnej Lecocq et al. 2013: 348). Až 4. září 2012 poprvé dočasně jmenovaný prezident Dioncounda Traoré požádal společenství ECOWAS/CÉDÉAO, aby intervenovalo a znovudobilo okupované severní malijské regiony (Le Monde 2012m; Poulin 2013).¹¹ Dvacátého čtvrtého září se Traoré obrátil i na OSN s žádostí o přijetí rezoluce schvalující pomoc malijské armádě (Le Monde 2012l). Státy ECOWAS/CÉDÉAO posléze skutečně získaly mandát Rady bezpečnosti OSN k provedení eventuální protipovstalecké operace, avšak než by bývalo mohlo dojít k teoretickému aktivování bojových jednotek, 9. až 10. ledna 2013 překročily islamistické skupiny „symbolickou demarkační linii mezi severní a jižní částí země“ (Adam 2013: 5) a několik stovek motorizovaných bojovníků se ocitlo pouze 500 kilometrů od hlavního města Bamaka, aniž by jim v cestě k němu stála vojenská či fyzická překážka. Existence celého malijského státu byla vážně ohrožena. Prezident Traoré naléhavě požádal Francii o okamžitou vojenskou pomoc. Jedenáctého ledna 2013 tak byla zahájena francouzská intervenční mise Serval (Heisbourg 2013a: 10).

Operační definice kritéria ochoty nebyly naplněny, několika fázemi čistě v deklaratorní rovině prošel pouze úmysl toto kritérium naplnit. V prvním období od ledna do března 2012 vláda prezidenta Tourého neprokazovala žádnou snahu o protipovstaleckou operaci. Vojenská junta sice deklarovala záměr se s povstalci vypořádat, ale žádná operace se neuskutečnila. V posledním období mezi zářím 2012 a lednem 2013 narůstala iniciativa a odhodlání prezidenta Traorého podniknout alespoň se zapojením zahraničních intervenčních jednotek rozhodnou protipovstaleckou operaci. Ač volání malijské exekutivy po zřízení zásahové mise v čase deklaratorně sílilo, kritický práh nebyl překročen a v praxi na protipovstalecké vystoupení malijské armády vůbec nedošlo. To znamená, že malijská armáda nevstoupila do pozemního bojového kontaktu s protivníkem a kritérium ochoty zůstalo nenaplněno ani nevykazovalo variaci.

Situace, která po většinu roku 2012 v Mali panovala, byla neústavní. Vojenská junta svrhla režim prezidenta Tourého, který byl demokraticky zvolen, a tento stav začal být okamžitě vnímán okolím Mali jako nelegitimní a nepřijatelný. Nejrazantněji reagovala Africká unie, která již druhý den po puči pozastavila Malijské republiky členství (Châtelot 2012). ECOWAS/CÉDEAO se vložilo přímo do vnitromalijského politického dění a iniciovalo s vojenskou juntou *Rámcovou dohodu (l'Accord-cadre*; dokument byl podepsán 6. dubna 2012), která předpokládala sestavení přechodné vlády a uspořádání řádných voleb (Théroux-Bénoni 2013b: 1–2). Na jejím základě junta skutečně formálně moc předala do civilních rukou přechodné vlády a prezidenta (dne 12. dubna 2012 byli jmenováni prezident Traoré a předseda vlády Diarra), *de facto* však zůstala v rukou vzbouřené části armády (Briefing Afrique de Crisis Group 2012: 3). Pod dalším tlakem ECOWAS/CÉDEAO a pod hrozbou vyloučení z této organizace jmenoval dočasný prezident (se souhlasem junty!) 21. srpna 2012 druhou vládu národní jednoty (Le Monde 2012a, 2012g, 2012n). K zastoupení reprezentantů celé malijské společnosti ve vládě a k jejímu zapojení do řešení ústavní abnormality však nedošlo. Naopak nová vláda přispěla ještě více k politické fragmentaci společnosti a k zostření antagonismu mezi příznivci a odpůrci kapitána Sonoga (Zounmenou – Théroux-Bénoni 2012). Také další státní aktéři vnímali vládu jako nelegitimní a například vláda Spojených států na základě zákona o zahraniční pomoci z roku 1961 (*The Foreign Assistance Act*) přerušila pomoc Mali ihned po provedení puče a obnovila ji až po demokratické volbě prezidenta Keity v září 2013 (SlateAfrique 2013d; Le Monde 2013i).¹² I malijské obyvatelstvo bylo hluboce rozděleno v názoru na politický vývoj v zemi a vyjadřovalo podporu oběma stranám. Probíhaly manifestace jak na podporu Sanogovy junty, tak i Traorého vlády; konaly se manifestace na podporu malijské armády i potenciálních mezinárodních intervenčních jednotek k osvobození severu státu, ale také manifestace s veskrze opačným cílem (Tyenou 2012; Réseau de recherche sur les opérations de paix 2012; Le Monde 2012q; Poulin 2013). Junta a tranziční vlády neměly jednoznačnou podporu společnosti, ani jí však nebyly jednoznačně odmítány.

Z hlediska operačních definic zmocnění lze rozlišit dvě časové periody. Po prvním krátkém období mezi vytěsněním a vojenským pučem, kdy Mali reprezentoval legitimní, demokraticky zvolený a mezinárodně akceptovaný režim prezidenta Tourého, následovalo druhé dlouhé období moci vojenské junty a přechodných vlád. V tomto období nebyla státní moc ústavně centralizovaná a o postavení soupeřily protichůdné a znesvářené zájmy prezidenta, vlády a vojenské junty (Zounmenou – Théroux-Bénoni 2012). Junta i přechodné vlády vybočovaly z ústavního rámce a neměly mocenskou legitimitu, což dávalo svými postoji jasně najevo jak mezinárodní společenství, tak část malijské společnosti. Pro první období platí, že kritérium zmocnění bylo naplněno, pro druhé nikoli. Znamenáváme variaci kritéria.

ECOWAS/CÉDEAO: tygr, který ani nedokázal vycenit zuby

Z patnácti členských států¹³ disponuje největšími ozbrojenými silami Nigérie, u níž se armádní stavy počítají na divize (62 000 mužů pozemních sil; celkově včetně letectva

a námořnictva je ve zbrani 80 000 mužů) a vybavenost tanky, obrněnci, raketovými systémy a děly představují stovky kusů, u letecké techniky desítky kusů (převažují starší sovětské, ale i západní bojové systémy). S výjimkou Pobřeží slonoviny (cca 40 000 vojáků a desítky kusů bojové techniky) je v případě ostatních třinácti států vojenská výkonnost, ať už jde o početní stavy, nebo o použitelnou bojovou techniku, podobně špatná, nebo dokonce i horší než u již zmiňovaného Mali (The Military Balance 2010, 2012, 2013; Global Security 2015; Kayembe 2014). Avšak ani výkonnost nigerijské armády neodpovídá jejím počtům a zbrojnímu vybavení. Trpí nedostatečným výcvikem, špatnou údržbou zbraňové techniky, nedisciplinovaností a korupcí. Ve výsledku vysoké procento nigerijských jednotek není schopno ničeho než „základních obranných operací“ (Global Security 2015). Ačkoli mise ECOWAS/CÉDÉAO počítají s pouhými šesti a půl tisíci muži ze všech členských států společenství (Holt – Shanahan 2005: 25), v praxi nastává situace, kdy ani tak není jisté, jaké vojáky (vycvičené/nevycvičené) a bojovou techniku (provozuschopnou/provozuneschopnou) jednotlivé členské státy do mise dodají. Tento nedostatek znamená doklad účinné mobilizovatelné ozbrojené síly, což je na překážku tomu, aby společenství dokázalo v odpovídající kvalitě a kapacitě efektivně operovat v místě potřebného nasazení (Maiangwa 2013: 11; Holt – Shanahan 2005: 25; Elowso – MacDermott 2010: 65).

ECOWAS/CÉDÉAO disponuje solidní zkušeností z vojenských operací, které přispěly k stabilizaci situace v zemích intervence. Mezi lety 1990 a 2004 společenství vedlo pět misí.¹⁴ Rozhodující podíl na fungování misí měla vždy Nigérie (80–90 %), ať už šlo o financování, bojové jednotky, nebo techniku.¹⁵ Jednotky o třech až šesti tisících mužů plnily úlohy k vynucení míru (*peace enforcement*) a vstupovaly opakovaně do přímých bojových střetů s nezanedbatelným počtem obětí. Jen například v liberijských intervencích zahynulo na 500 vojáků, z nichž 400 bylo vojáků nigerijských (Adebajo 2002: 251; Tavares 2011: 148–158; Hartmann 2013: 29–33).

V případě jednotek armád ECOWAS/CÉDÉAO – a z nich zvláště jednotek nigerijských – se ukazuje, že ze tří operačních definic kompetence byl zjevně naplněn indikátor bojové zkušenosti z minulosti. U zbývajících dvou indikátorů nebyla situace tak jednoznačná: z minulých zkušeností lze usuzovat, že ačkoli stav armád ECOWAS/CÉDÉAO není celkově na odpovídající úrovni, tak (v závislosti na velikosti státu) několika stovkami/tisíci vycvičených mužů a několika jednotkami/desítkami kusů provozuschopné bojové techniky disponuje každý členský stát. Při počtu patnácti členů a s vědomím nigerijské dominance by neměl teoreticky být problém sestavit jednotky v rozsahu, s jakým ECOWAS/CÉDÉAO počítá. Na jednu stranu lze proto říci, že výzbroj mohla převyšovat zbraňové kapacity IVNSA. Indexu *Force-to-Force Ratio* sice nemohlo být optimálně dosaženo, nicméně počet vojáků potenciální mise mohl představovat zhruba jedenapůl- až dvojnásobek stavů IVNSA. Navíc lze mít na zřeteli absolutní kapacitu nigerijské armády, která přese všechny své nedostatky stále tvořila několikanásobek ozbrojené síly vůči IVNSA. Na druhou stranu je však také nutno vzít v potaz skutečnost, že s ohledem na neuspokojivý stav svých armád by ECOWAS/CÉDÉAO velmi pravděpodobně nemohlo získat potřebnou kritickou míru vzdušné převahy a také vzhledem k vyčerpání nigerijských armádních sil na domácím poli by bylo jejich významnější nasazení v Azavadu zřejmě nepravděpodobné.¹⁶ Lze proto konstatovat, že pro uvedené nedostatky bylo kritérium kompetence naplněno jen zčásti a zůstalo bez variace.

ECOWAS/CÉDÉAO ukázalo připravenost konat ve věci možné intervence již v průběhu jara 2012. Na přelomu dubna a května padlo první rozhodnutí sestavit misi, která měla obnovit teritoriální integritu a autoritu státu v severních regionech republiky Mali (Ingerstad – Tham Lindell 2015: 18; Théroux-Bénoni 2014; Goïta 2014: 4; Lecocq et al. 2013: 354; Briefing Afrique de Crisis Group 2012: 6; Le Monde 2012f). Mělo jít o dvoufázovou misi s cílem stabilizovat malijské vnitropolitické poměry a následně podniknout vojenskou operaci proti IVNSA v severním Mali (Théroux-Bénoni 2013a; Le Monde 2012s;

Boukhars 2012: 18). Plánování však probíhalo po celé další měsíce. Na konci července ECOWAS/CÉDÉAO přijalo rozhodnutí vyslat do Mali vojenské jednotky, ale až poté, co společenství obdrželo oficiální malijskou žádost a misi schválila Rada bezpečnosti. V srpnu došlo k další modifikaci původního rozhodnutí. Měla být vytvořena mise zahrnující tři fáze – rozmístění sil v Bamaku k zajištění tranzitních institucí, podpora reorganizace malijské armády a jejího výcviku, podpora malijské armády při dobývání severních regionů. Žádost však přišla až v září a zcela odmítala provedení první fáze. Mezi 14. a 23. zářím následovala řada komplikovaných jednání, při nichž byla konečně uzavřena dohoda s malijskou vládou a ECOWAS/CÉDÉAO vyhlásilo misi MICEMA (*La Mission de la CÉDÉAO au Mali* – Mise ECOWAS/CÉDÉAO v Mali), která měla operovat na celém území Mali. Mezi 30. říjnem a 4. listopadem ECOWAS/CÉDÉAO vyjednávalo s OSN o mandátu pro svou misi a poté na jednání předsedů vlád 11. listopadu společenství misi vyhlásilo, ale s novým označením AFISMA/MISMA (*The African-led International Support Mission to Mali / La Mission internationale de soutien au Mali sous conduite africaine* – Mezinárodní podpůrná mise v Mali pod africkým vedením; k misi se mohly připojit i africké nečlenské státy; viz Poulin 2013).

Operační definice ochoty nebyly naplněny. Ačkoli se organizace se vzrůstající intenzitou snažila sestavit účinnou sílu, která by dokázala vstoupit do bojového kontaktu s IVNSA, brždění procesu ze strany malijské junty a deklarované odmítání některých zemí do mise jakkoliv přispět¹⁷ v praxi znamenalo, že se společenství nepodařilo misi MICEMA uskutečnit (Théroux-Bénoni 2013a; Boukhars 2012: 18; Poulin 2013; Zounmenou – Théroux-Bénoni 2012: 5; Charbonneau – Sears 2014b: 198). Ani mise AFISMA/MISMA na tom nebyla lépe: i když mezi autorizací mise Radou bezpečnosti (20. prosince 2012) a okamžikem francouzské intervence (11. ledna 2013) byly pouhé tři týdny, listopadové vyhlášení o připravenosti mise k rozmístění nebylo naplněno.¹⁸ Ve zkoumaném období tedy ECOWAS/CÉDÉAO kritický práh nepřekročilo a nevstoupilo do naprosto žádného bojového kontaktu s IVNSA, přitom šlo o vleklý stav. Kritérium tedy ani nevariovalo.

Mezinárodní společenství začalo vyjadřovat obavy nad vývojem situace v Mali počátkem dubna 2012. Rada bezpečnosti 9. dubna vyjádřila hluboké znepokojení nad rostoucím vlivem IVNSA, kteří dobyli část malijského území (Le Monde 2012h). První úvaha o vyslání mezinárodních jednotek se v Radě bezpečnosti objevila 13. června 2012. Byla však podmíněna tím, že ECOWAS/CÉDÉAO musí předložit plán eventuální mise (Le Monde 2012c). Blíže k uskutečnění byla tato potenciální mise po 5. červenci 2012, kdy v rezoluci č. 2056/2012 Rada bezpečnosti konstatovala, že situace v Mali představuje hrozbu pro regionální i mezinárodní bezpečnost a že bude nezbytné postupovat v souladu s kapitolou VII Charty OSN. V tomto duchu Rada bezpečnosti uvítala snahy společenství k nasazení stabilizačních sil, aby byla zachována teritoriální integrita Mali, leč současně zopakovala výzvu společenství ke specifikování cílů, prostředků a způsobů nasazení těchto sil (Nations Unies 2012a: 2, 4). Až poté co společenství požadavky Rady bezpečnosti splnilo,¹⁹ přijala Rada bezpečnosti 20. prosince 2012 rezoluci č. 2085/2012, která udělila ECOWAS/CÉDÉAO dvanáctiměsíční mandát k rozmístění stabilizačních sil v Mali. Tyto síly měly být pouze nápomocny při obnově bojeschopnosti malijské armády a potom malijský úřadům pomáhat při opětovném získávání kontroly nad severními územími státu (Nations Unies 2012b: 5). Malijské obyvatelstvo přitom možný výkon misí jednotkami ECOWAS/CÉDÉAO na území Mali setrvalo většinou vítalo – 66 %, respektive 71 % občanů chápalo roli společenství s ohledem na jeho vojenské angažmá v severním Mali pozitivně, a pouze necelá jedna čtvrtina naopak negativně (Cisse 2012: 17; Le Faso 2012).²⁰

Operační definice kritéria zmocnění mezinárodním společenstvím začala být naplňována až od jara 2012 a téměř plně byla dosažena teprve 20. prosince 2012. K úplnému naplnění nedošlo, jelikož Rada bezpečnosti společenství nezmocnila k provedení zcela autonomní operace a jednotky společenství měly postupovat výlučně v součinnosti s malijskou armádou k její podpoře.²¹ Operační definice zmocnění civilním obyvatelstvem

se s ohledem na názory malijské veřejnosti jeví jako z větší míry naplněná. Část kritéria zohledňující postoje mezinárodního společenství variovala, část kritéria zohledňující postoje civilního obyvatelstva variaci nezaznamenala.

Francie: Serval, který dokázal skočit po kořisti a neváhal ji vyhrabat ze země

Francouzská armáda je šesté nejsilnější uskupení ozbrojené síly na světě (GFP 2016a). Jen její pozemní složka čítá 130 tisíc vojáků (celkově má Francie ve zbrani téměř 240 000 mužů a žen), výzbroj sahá od jaderných zbraní přes moderní těžkou bojovou techniku²² po speciální operační složky. Armáda disponuje autonomními jednotkami určenými k rychlému nasazení a provádění bojových operací v širokém spektru včetně operací protipovstaleckých. Vojenská kapacita umožňuje Francii projekci její moci v globálním rozsahu (The Military Balance 2012: 111–116). V klíčovém období mezi začátkem ledna a začátkem dubna 2013²³ bylo v rámci mise Serval v Mali rozmístěno přes 5000 francouzských vojáků²⁴ v širokém spektru armádní specializace (pěchota, námořní pěchota, parašutisté, speciální síly, dělostřelecké a raketové složky, letectvo). Mise měla k dispozici 450 obrněných vozidel (bojová vozidla pěchoty, tanky), 12 bojových letounů Rafale a Mirage vybavených naváděnými leteckými pumami a raketami vzduch–země a 15 bojových vrtulníků s raketovými střelami a kanony (Assemblée Nationale 2013; Shurkin 2014; Le Monde 2013h). Francouzské armádní jednotky také vykazují bohaté bojové zkušenosti s vedením přímých střetů s nepřítelem. Jen v Africe vedly od roku 1960 do současnosti 48 úspěšných intervenčních operací (Galy 2013: 83; srovnej Goya 2013: 159).²⁵ To, že často šlo o prudké bojové střety, dokládá i skutečnost, že 645 francouzských vojáků v těchto operacích padlo (L'Alsace 2015).

Z pohledu operačních definic kompetence je zřejmé, že Francie je v oblasti ozbrojených sil mimořádně silný aktér. I když do mise Serval nasadila (společně s Čadem) cca 7500 mužů, tj. přibližně pouze jedenapůl- až dvojnásobek počtu IVNSA, byl tento nikoli zcela optimální poměr očividně kompenzován silnou převahou ve výzbroji. A podobně jako u ECOWAS/CÉDÉAO (či přesněji řečeno u Nigérie) je třeba vzít v potaz fakt, že Francie by v případě potřeby byla schopna početní stavy svých jednotek bez potíží navýšit. Současná „*rychlost ofenzivy s dosud nevidanou kombinací způsobů vedení boje (výsadkové a vzdušné podpurné operace, přistání letadel v extrémních podmínkách, vzdušná transportní logistika)*“ (Goya 2013: 161) a nepopiratelné zkušenosti francouzských jednotek s intervencemi a vedení protipovstaleckého boje na africkém kontinentu tento ne zcela optimální poměr kompenzovaly. Lze říci, že kritérium kompetence bylo naplněno, aniž by variovalo.

Zpočátku se Francie vyhýbala tomu, zaujmout k malijským událostem rozhodné stanovisko. První vyjádření francouzské diplomacie přišlo až na začátku dubna ústy ministra zahraničních věcí Alaina Juppého, který sdělil, že Francie si přeje řešit krizi jak na půdě regionální, tak na půdě Rady bezpečnosti (Le Monde 2012s). Počínaje létem 2012 však Francie přece jen začala konkretizovat možná řešení krize. Slovy předsedy vlády Jeana-Marca Ayraulta se tak stalo proto, že se Francie rozhodla „*zabránit skupinám jako AQMI ustavit na severu Mali bašty mezinárodního terorismu, který ohrožuje mír a prosperitu v regionu stejně jako naši vlastní [francouzskou] bezpečnost*“ (Le Monde 2012p). V červenci ministr zahraničních věcí Laurent Fabius sdělil, že Francie je připravena být nápomocna při ustavování protipovstalecké mise v severním Mali, intervenci však v žádném případě sama nepovede (Cline 2013: 629). V tomto duchu podporovala přijetí rezoluce Rady bezpečnosti č. 2056/2012 (Le Monde 2012p; Liberté 2012) a stanovisky ministra obrany Jeana-Yvèse Le Driana (Le Monde 2012k) a Alaina Juppého (Le Monde 2012d) dala najevo, že pokládá za nevyhnutelné, aby ECOWAS/CÉDÉAO podniklo vojenskou operaci proti IVNSA. Ovšem znovu bylo zdůrazněno, že Francie s přímou bojovou účastí nepočítá. Na druhou stranu vyjádřila připravenost podpořit plánovanou misi logisticky (Le Monde 2012i). Během října francouzská diplomacie koncipovala třífázový plán protipovstalecké

operace²⁶ a vyvíjela diplomatecké aktivity, aby Rada bezpečnosti plán přijala v rámci rezoluce podle kapitoly VII Charty, která by společenství ECOWAS/CÉDÉAO udělila mandát k bojovým operacím. S přímou bojovou účastí Francie opět nepočítala (De Silguy 2012; Geneste – Mandraud 2012; Nougayrède – Châtelot – Geneste 2012; Le Monde 2012j, 2012r; Lasserre 2012). Ještě na počátku ledna 2013 po přijetí rezoluce Rady bezpečnosti č. 2085/2012 Jean-Yves Le Drian pokračoval v dosavadní linii a ujistil ECOWAS/CÉDÉAO francouzskou technickou pomocí při ustavování afrických protipovstaleckých jednotek (Le Monde 2012u). Jedenáctého ledna 2013 však došlo k zásadnímu obratu ve francouzském postoji k malijské krizi. Francouzský prezident François Hollande v emotivním vystoupení prohlásil, že IVNSA překročením pomyslné linie mezi severem a jihem země a postupem směrem k hlavnímu městu Bamaku ohrozili existenci spřáteleného státu, bezpečnost malijského obyvatelstva i šesti tisíců francouzských státních příslušníků pobývajících v Bamaku. Hollande zdůraznil, že takový stav je pro Francii naprosto nepřijatelný a nebude ho absolutně akceptovat (Le Monde 2013a; Charbonneau – Sears 2014a: 602; Galy 2013: 78). Francie bleskově ustavila protipovstaleckou misi Serval a postavila se do čela bojových operací proti IVNSA.

Mise Serval měla tři cíle: zastavit průnik IVNSA do centrálních částí země, osvobodit severomalijská města a bezpečnostně stabilizovat celou oblast severního Mali (Adam 2013: 5; Galy 2013: 78; srovnej Cline 2013: 629; Bergamaschi 2013: 112). První cíl byl naplněn ihned v prvních dnech operace. S pomocí bojových vrtulníků byl zastaven postup motorizovaných kolon IVNSA jižním směrem (Heisbourg 2013a: 10; Galy 2013: 78). Poté došlo k osvobození urbánních center na severu. Bombardování pozic IVNSA v kombinaci s rychlým pronikáním pozemních jednotek do oblastí mělo spektakulární účinek – IVNSA kladli postupujícím francouzským vojskům jen minimální odpor a přímé konfrontaci se spíše vyhýbali (Bergamaschi 2013: 112–113). Do konce ledna za nasazení lehké pěchoty, dělostřelectva a bojových vrtulníků Tigre byly oblast oblouku řeky Niger i města ležící severněji (především Kidal a Tessalit) osvobozeny (Goya 2013: 161–162). IVNSA se po opuštění urbánních oblastí přesunuli na severovýchod Azavadu do těžko přístupného horského masivu Adrar des Ifoghas (Tamtéž: 163; Galy 2013: 78).²⁷ Jestliže do té doby bylo možné označit bojové kontakty Francouzů s IVNSA jako nárazové a menšího rozsahu (Cline 2013: 629), tak při pročešávacích operacích (*opérations de ratissage*) v Adrar des Ifoghas naopak sváděli urputné boje muže proti muži (Boeke – Tisseron 2014: 32; Goya 2013: 162). Boje probíhaly měsíc a na přelomu března a dubna se Francií podařilo IVNSA i v této oblasti eliminovat (Goya 2013: 162). Po třech měsících bojů, v nichž zahynulo pět francouzských vojáků (Le Point 2013), Francie ústy prezidenta republiky prohlásila cíle osvobozovacích operací za splněné, jelikož dosavadní mocenský potenciál IVNSA byl neutralizován a zbývající skupiny opustily území Azavadu (Diop 2013; Tembely 2013; Goya 2013: 163–164).

Z hlediska operačních definic je zjevné, že došlo k naplnění kritéria ochoty, avšak až v počátečních měsících roku 2013. V roce předchozím sice úmysl podpory protipovstalecké operace ze strany francouzské vlády sílil, leč k pozemnímu bojovému kontaktu s protivníkem nedošlo. Až jasná verbální vyjádření na úrovni hlavy státu znamenala, že byla překročena kritická mez, což se konkrétně projevilo ustavením mise Serval. Ta představovala trvalý a cílevědomý přímý bojový kontakt až do eliminace nepřítele. Kritérium znamenalo variaci.

V průběhu roku 2012 se francouzská vláda přikláněla k řešení, v jehož rámci by byl protipovstalecký zásah v severním Mali realizován multilaterální vojenskou operací s mandátem Rady bezpečnosti, a o vlastním jednostraném bojovém zapojení neuvažovala (viz výše; srovnej Marchal 2013: 487). Situace se změnila až s náhlým vypuknutím operace Serval, kdy se na půdě cizího státu objevily tisíce francouzských vojáků. Francie ospravedlňovala své rozhodnutí podniknout intervenci výlučně bojem proti terorismu a vyhověním žádosti malijských úřadů, a to v souladu s přirozeným právem na legitimní obranu

podle článku 51 Charty (Nougayrède 2013; Le Monde 2013a, 2013b; Charbonneau – Sears 2014a: 597; Galy 2013: 87). Prozatímní malijský prezident Traoré se totiž 10. ledna 2013 dopisem obrátil na Francii s žádostí o vojenskou pomoc proti útočícím IVNSA (Nougayrède 2013; Adam 2013: 5; Bergamaschi 2013: 112).²⁸ Z právního pohledu (legálně mise Serval z hlediska mezinárodního práva se obšírně věnuje Stigall 2015) mise vykazovala tři problémy. Zaprvé přechodná malijská vláda byla neústavní a její legitimita velmi slabá (viz výše), a tudíž i její žádost o protipovstaleckou intervenci nemohla být plně legitimní. Zadruhé rezoluce Rady bezpečnosti č. 2085/2012 předpokládala bojové nasazení vojenských jednotek výlučně afrických států. Zatřetí se článek 51 Charty primárně vztahuje na napadení státu státem, a nikoli nestátní entitou (Nougayrède 2013). Jakkoliv je tedy mezinárodněprávní zmocnění mise Serval diskutabilní,²⁹ z hlediska operačních definic kritéria je podstatné, že francouzský zásah podpořilo mezinárodní společenství. Stalo se tak v Radě bezpečnosti 14. ledna 2014, kdy všichni členové deklarovali misi principiální podporu, a dokonce zástupce Ruské federace konstatoval, že mise není v rozporu s duchem rezoluce Rady bezpečnosti č. 2085/2012 (Adam 2013: 5, 8).³⁰ Podporu misi dále vyjádřila také Evropská unie, Africká unie, všechny státy západní Afriky a rovněž Spojené státy a Velká Británie (Bayart 2013; Frachon 2013; Le Monde 2013j; Medi 1 TV 2013).

Mise Serval byla jak na jihu, tak na severu země vítána a podporována malijským obyvatelstvem. Francouzské vojáky tři čtvrtiny obyvatel oceňovaly jako osvoboditele Mali (Cisse 2012: 18; Adam 2013: 9; Bergamaschi 2013: 112). François Hollande se stal při své lednové návštěvě Bamaka a únorové Tombaktu národním hrdinou – Malijci provolávali slávu jemu i Francouzské republice (Charbonneau – Sears 2014a: 611; Cherruau 2013).

V souladu s operačními definicemi lze konstatovat, že kritérium zmocnění bylo naplněno. I když značnou část sledovaného období (rok 2012) vzhledem k neprobíhající misi k žádnému zmocnění nedocházelo, po spuštění operace Serval se situace změnila. Protipovstalecká operace byla ze strany mezinárodního společenství i podstatně většiny domácího obyvatelstva akceptována, nedošlo k jejímu zpochybnění, a naopak za svůj nekompromisní postup vůči IVNSA získala Francie respekt i uznání. Kritérium variovalo.

DŮSLEDKY PROTIPOVSTALECKÉ OPERACE

Mocenské postavení IVNSA se začalo významně měnit až v průběhu prvního čtvrtletí roku 2013. Nejdříve na přelomu ledna a února IVNSA ztratili kontrolu nad třemi klíčovými severomalijskými městy Timuktu, Gao a Kidal (Le Monde 2013f, 2013e; Rémy 2013a) a o měsíc později byla jejich bojová seskupení vypuzena i z nejsevernějších hornatých území Azavadu (Sallon 2013a; Tembely 2013). Také značně ubylo jejich bojovníků. V bojích bylo zabito 600–900 mužů, stovky jich byly zajaty (Halifa-Légrand – Jauvert 2013; Boeke – Tisseron 2014: 32; Cline 2013: 629; Quidu 2015). Ke konci prvního čtvrtletí roku 2013 IVNSA disponovali už jen zhruba 1500 bojovníky – AQMI čítala na 500 mužů, MUJAO 200–300 mužů a Ancar Dine 800 mužů (Thedrel 2013; Diffalah 2014; Matarese 2014). Z bojových uskupení tak zůstaly nanejvýše rozptýlené skupinky, které se buď stáhly mimo území Mali (typicky do Mauretánie, jižních oblastí Alžírsko a později i Libye), nebo se usadily v neobydlených oblastech, či se jejich členové jeden po druhém promísili s civilním obyvatelstvem (Journal du Mali 2013; Berthemet 2013; Rémy 2013b; Boeke – Tisseron 2014: 32). Tento razantní ústup a úbytek počtů znamenal, že od března 2013 už IVNSA nebyli nadále schopni kontrolovat území a uchýlovali se nanejvýše k izolovaným teroristickým činům bez otevřeného bojového střetu (Quidu 2015). IVNSA v tomto období přišli i o své logistické zázemí. Vypuzením z obydlých oblastí ztratili kontrolu nad důležitými dopravními spojnicemi, zničena byla zařízení na výrobu nástražných výbušných systémů, výcvikové tábory a bylo zničeno na 200 tun zbraní, munice a výbušnin (Sénat 2013: 25; Boeke – Tisseron 2014: 32). Současně francouzské jednotky poskytovaly azavádskému obyvatelstvu potravinovou, zdravotní a rekonstrukční pomoc

(Ministère de la Défense 2013a, 2013b, 2013c, 2014). Pod francouzskou kuratelou byla postupně obnovována malijská státní suverenita a území severního Mali se (alespoň nominálně) počalo navracet pod kontrolu malijské vlády (Grégoire 2013: 2; Pezard – Shurkin 2015: ix). Civilní obyvatelstvo bylo zbaveno islamistické nadvlády a mohlo se navrátit k původnímu způsobu života (SlateAfrique 2013a; Africone Mali 2013; Malijet 2013; Deutsche Welle 2013; Tamoudre 2013). Vyvrcholením procesu obnovování státní moci byla organizace prezidentských a parlamentních voleb, které díky postupné normalizaci poměrů proběhly i na území severního Mali bez vážných incidentů (The Guardian 2013b).

Z pohledu operačních definic úspěšného provedení protipovstalecké operace došlo k jejich naplnění až v počátečních měsících roku 2013. V roce předcházejícím se stavy bojovníků IVNSA a rozsah jejich teritoriální kontroly neměnily. Naopak rok 2013, který přinesl bojový kontakt s protivníkem, přinesl úbytek počtu bojové síly řádově o 60 % (zhruba 20 % IVNSA bylo zabito nebo zajato a 40 % IVNSA opustilo území Azavadu) a praktická ztráta kontroly nad územím a obyvatelstvem činila 100 %. IVNSA také přišli o kontrolu strategické infrastruktury, hlavních urbánních sídel a o své logistické zázemí (Sénat 2013: 25). Spolu s tím protipovstalecké jednotky sehrály podstatnou roli stabilizátora společenských poměrů – navodily podmínky elementární bezpečnosti, v nichž se postupně severomalijská společnost mohla vracet k předkonfliktnímu způsobu života a sociálním vztahům. V roce 2012 nebylo kritérium naplněno, v roce 2013 naopak. Kritérium tedy variovalo.

* * *

Úkolem této stati bylo nalézt odpověď na otázku, proč nastala časová proluka při obnovování schopnosti malijského státu kontrolovat majoritní část svého území poté, co ho z ní vytěsnili IVNSA. Byla proto představena kritéria kompetence, ochoty, zmocnění a úspěšného provedení protipovstalecké operace a na příkladu tří zainteresovaných aktérů, Mali, společenství ECOWAS/CÉDÉAO a Francie, bylo demonstrováno, jak byla kritéria v časovém kontinuu (ne)naplňována a jak (ne)variovala. A právě konkrétními konfiguračními variace hodnot kritérií u jednotlivých aktérů lze nyní zmíněnou proluku vysvětlit.

V případě Mali se nenaplnilo kritérium kompetence, snahy o naplnění kritéria ochoty zůstaly jen v deklaratorní rovině. Kritérium zmocnění bylo naplněno pouze do provedení vojenského puče 22. března 2012 a po tomto datu už nikoliv. U společenství ECOWAS/CÉDÉAO bylo kritérium kompetence naplněno jen částečně. Také kritérium zmocnění bylo naplněno částečně; v dimenzi interní zmocnění bylo naplněno trvale, v dimenzi externí zmocnění až od 20. prosince 2012, a to navíc vzhledem k omezenému mandátu neúplně. Celkově tedy zcela naplněno nebylo. Kritérium ochoty přes sílící deklaratorní snahu zůstalo nenaplněno (s vědomím, že díl viny na tom nese i nízká míra spolupráce malijské strany). Francie naplnila kritérium kompetence, kritéria ochoty naplnila od 11. ledna 2013 a zmocnění nejpozději o několik dnů nato. Kritérium úspěšného provedení protipovstalecké vojenské operace bylo naplněno až v období ledna až března 2013.

Ani Mali, ani společenství ECOWAS/CÉDÉAO se nepodařilo naplnit současně všechna tři kritéria. Naopak Francie mezi druhou dekádu ledna a přelomem března a dubna 2013 naplnila všechna tři zároveň. Jelikož se v tomto časovém období souběžně naplnilo kritérium úspěšného provedení protipovstalecké vojenské operace, je patrné, že mezi stavem současného naplnění kritérií kompetence, ochoty, zmocnění a naplnění kritéria úspěšného provedení protipovstalecké vojenské operace existovala korelace. Existence této korelace poskytuje vysvětlení, proč po tak dlouhou dobu nebylo možné protipovstaleckou operací vládnutí IVNSA v Azavadu ukončit. Bylo to způsobeno tím, že se po celý rok neobjevili žádní aktéři,³¹ kteří by bývali vystupovali na dostatečně vysokých hladinách

kompetence, ochoty a zmocnění současně. Až poté co Francie od zhruba poloviny ledna 2013 začala v protipovstalecké strategii vykazovat jak kompetenci (a tudíž mohla být v protipovstalecké operaci efektivní), tak ochotu (a tudíž mohla být v protipovstalecké operaci odhodlaná) a také zmocněnost (a tudíž mohla v protipovstalecké operaci vystupovat legitimně), byli, v souladu s teoretickým výzkumným předpokladem, eliminováni IVNSA a obnovena schopnost (malijského) státu kontrolovat vlastní území.

Tento text svým jasně vymezeným zadáním přispěl drobným dílem k dosavadním poznatkům o severomalijských událostech z let 2012–2013 a vysvětlil skutečnosti, jimž se dosud akademická debata detailně nevěnovala. Zjištění z této případové studie budou moci případně sloužit dalším badatelům při zkoumání podobných případů, které se v posledních letech ve světě objevují (například Islámský stát v Levantě, Boko Haram v Nigérii, Aš-Šabáb v Somálsku, Islámský stát v Libyi apod.) a jejichž výzkum by případně mohl vést k širším teoretickým závěrům. Taková teoretizace by mohla rozšířit znalosti o slabých místech aktérů zapojených do protipovstaleckých aktivit i o nedostacích v protipovstaleckých procesech jako takových a být tak přínosem i pro praxi současné mezinárodní politiky.

¹ Území s rozlohou asi 822 tisíc km² (to představuje dvě třetiny celkové rozlohy malijského státu) se nalézá v tropickém pásmu na rozhraní Sahary a Sahelu. Tvoří ho tři regiony (Timbuktu, Gao a Kidal) a je obýváno přibližně 1,3 milionu obyvatel, přičemž jde především o neusazené Tuarégy a usedlé a historicky dlouhodobě přítomné Šongoje. Vedle těchto dvou etnik se zde ještě nalézají Peulové a také Mauri (Arabové).

² Azavad je v jazyce tamašek „místo táhnutí pasoucího se dobytka“ i geografické a politické označení domoviny Tuarégů v severním Mali ve spojitosti s tuaréžským secesionismem a snahou o vybudování stejnojmenného suverénního teritoriálního státu (k etymologii jména blíže viz Lecocq 2010: 276; Livermore 2013: 283).

³ Myšleno přiblížení se úrovni kontroly, jakou malijská vláda ve svých severních regionech disponovala před vytěsněním násilnými nestátními aktéry. Míra její suverenity tam nikdy nebyla a ani nyní není zdaleka absolutní a rozsáhlé oblasti severního Mali v minulosti unikaly a i v současnosti (2016) unikají vládní kontrole (ve prospěch kmenového vládnutí, organizovaného zločinu apod.).

⁴ Malijská vláda začala ztrácet kontrolu nad územím severních regionů počínaje 17. lednem 2012 a opětovně ji začala nabývat počínaje 11. lednem 2013.

⁵ Volba těchto tří aktérů se zakládá na faktu, že Mali představuje stát, který byl vytěsněn z části svého území, a měl by proto být tím prvním, kdo bude s pomocí svých ozbrojených složek usilovat o obnovu svrchovanosti. ECOWAS/CÉDÉAO jako primárně hospodářské společenství (Van Nieuwkerk 2001: 11) má v sobě inkorporovány mechanismy, kterými se konstituuje také jako aktér bezpečnostních vztahů podporující a prosazující regionální bezpečnost (Bach 2005: 179). Organizace formálně zapovídá svým členům použití síly proti sobě navzájem a předpokládá rozmístění jednotek členských států v případě ohrožení jiného členského státu. Tím organizace vytváří záruku poskytnutí vzájemné pomoci při napadení na principu kolektivní obrany. Poskytnutí vzájemné pomoci podléhá *ex ante* schválení Radou bezpečnosti OSN (srovnej Graham 2008: 175–176). Francie se přímo angažovala v protipovstalecké misi na základě svého autonomního rozhodnutí reagovat vstřícně na žádost jiného státu o vojenskou pomoc k zamezení bezprostředního ohrožení centrálních částí státu ozbrojenou agresí IVNSA (Galy 2013: 76; Adam 2013: 5).

⁶ Obyvatelstvo jako celek tedy neposkytovalo IVNSA podporu, naopak jimi bylo terorizováno (blíže například Banerji 2012; Yahmed 2012; Le Monde 2012b, 2012v; Washington Post 2012; Rémy 2013a; Sallon 2013b; The Guardian 2013a; SlateAfrique 2013b).

⁷ Autor děkuje za doplnění této operační definice jednomu z anonymních recenzentů.

⁸ Vedle pěchotních automatických palných zbraní (AK-47 Kalašnikov, granáty) šlo především o zbraně těžké, primárně sovětské proveniencí: těžké kulomety (Děgřarev Špagin 12.7, KPV 14.5), protitankové střely (RPG-7, SPG-9), protitankové kanony (M 40), protiletadlové kanony (ZU-23), přenosné protiletadlové obranné systémy (SA-7, SA-24), minomety (81/82 mm), houfnice (D-30 122 mm), raketomety (Typ 63, UB-32, BM-21 Grad) a obrněná vozidla pěchoty (BRDM-2, BTR-60). Přesné počty kusů techniky, které se dostaly do rukou násilných nestátních aktérů působících v Azavadu, nelze zjistit. Jelikož z kaddáfiovských skladů byla rozkradena obrovská část výzbroje libyjské armády, muselo jít až o tisíce kusů automatických palných zbraní a desítky kusů těžké techniky (Conflict Armament Research and Small Arms Survey 2013; Pellerin 2012: 836; Hart 2012; Mathieu 2013).

⁹ MNLA v době společného postupu s islamisty (leden–březen 2012) disponovalo tisícovkou bojovníků (Ahmed – Boisbouvier – Grogga-Bada 2012).

¹⁰ Dosavadní malijský správní systém, jakkoliv nedokonalý, IVNSA zrušili a státní zaměstnance z úřadů vyhnali.

- ¹¹ Nicméně Sanogova junta se proti tomuto záměru postavila a odmítla (s výjimkou logistické podpory) rozmístění zahraničních armád na území Mali. Postoj junty byl nekompromisní – osvobození severu státu je výlučně záležitostí malijské armády (Le Monde 2012o, 2012t).
- ¹² Demokratické volby proběhly až po osvobození a obnovení kapacity malijského státu kontrolovat severní regiony. Ty prezidentské se konaly v červenci a srpnu 2013, parlamentní až v listopadu a prosinci téhož roku.
- ¹³ Členskými státy ECOWAS/CÉDÉAO jsou Benin, Burkina Faso, Gambie, Ghana, Guinea, Guinea-Bissau, Kapverdy, Libérie, Mali, Niger, Nigérie, Pobřeží slonoviny, Senegal, Sierra Leone a Togo.
- ¹⁴ Libérie (1990–1997), Guinea-Bissau (1998–1999), Sierra Leone (1997–2000), Libérie (2003) a Pobřeží slonoviny (2003–2004).
- ¹⁵ S výjimkou operace v Guinea-Bissau, kde byl z toho důvodu problém sestavit početně smysluplnou misi.
- ¹⁶ Autor děkuje za upozornění na možný druhý pohled na věc jednomu z anonymních recenzentů.
- ¹⁷ Do mise MICEMA se odmítal zapojit například Senegal a Ghana (Boukhars 2012: 18). Absentovala hlavně shoda, proti kterým násilným nestátním aktérům operujícím v severním Mali by mise měla být zaměřena (Rémy 2012).
- ¹⁸ Až v týdnech následujících po francouzské intervenci se mise začala ustanovovat, avšak její stav nebyl uspokojivý. Členské státy nebyly ochotny poskytovat jednotky, a tak ještě během ledna nebylo k dispozici více než 2000 mužů (Le Monde 2013d). Jednotky tak nebylo možné uvést do plně operativního stavu dříve než v řádu měsíců (Le Monde 2013g) a i poté byly rozmisťovány jen v nebojových zónách (Bannelier – Christakis 2013: 857). Reálný podíl na vypuzení IVNSA ze severního Mali tak zůstal ze strany ECOWAS/ CÉDÉAO jen v deklaratorní a symbolické úrovni (Heisbourg 2013b). O zásadních deficitech AFISMA/MISMA ostatně svědčí i rozhodnutí Čadu nepřipojit se k misi a postupovat výlučně ve spojení s francouzskými jednotkami mise Serval (Le Monde 2012e).
- ¹⁹ ECOWAS/CÉDÉAO splnilo požadavky vyplývající z rezoluce č. 2056/2012 k 15. listopadu 2016, kdy pro generálního tajemníka OSN vypracovalo strategický operační rámec mise (*cadre opérationnel stratégique*), obsažený v dokumentu *Le Concept harmonisé des Opérations* (Harmonizovaný koncept operací).
- ²⁰ Průzkumy názorů malijského obyvatelstva byly provedeny v dubnu a listopadu 2012.
- ²¹ Jednotky ECOWAS/CÉDÉAO nezískaly autonomní mandát k vynucení míru (*peace enforcement*) ani v misi MINUSMA (*Mission multidimensionnelle intégrée des Nations unies pour la stabilisation au Mali* – Multidimenzionální integrovaná mise OSN ke stabilizaci v Mali), která od 1. července 2013 nahradila misi AFISMA/MISMA.
- ²² Jen pro ilustraci bojové síly: Francie mj. disponuje zhruba 250 tanky, 2000 průzkumnými obrněnými vozidly, 550 obrněnými vozidly pěchoty, 3600 kolovými transportéry, 400 kanony a raketovými systémy, 300 obrněnými útočnými vozidly atd. Letectvo je vybaveno 500 vrtulníky, 400 stíhačimi letouny (Mirage a Rafale) a 150 transportními letadly (GFP 2016a; The Military Balance 2012: 112, 114).
- ²³ Mise Serval byla formálně ukončena k 31. červenci 2014. Rozhodující fáze osvobozovacích protipovstaleckých operací však proběhla v prvních třech měsících po vstupu francouzských jednotek na malijskou půdu. Od 1. srpna 2014 je Francie v Mali vojensky přítomna v rámci mise Barkhane. Tato mise působí v širším sahelském prostoru (Burkina Faso, Čad, Mali, Mauretánie a Niger).
- ²⁴ K misi Serval se připojilo na 2400 mužů čadské armády, kteří Francouzům postupně stáli po boku během bojových operací (Le Monde 2013c).
- ²⁵ Šlo mj. o zásahy protipovstalecké, včetně pomoci s obnovováním svrchovanosti na území, odkud byla státní moc vytěsněna (například mise Lamantin z roku 1978–1979 v Mauretánii; Tacaud z let 1978–1980 v Čadu; Godoria v Džibutsku z roku 1991; Licorne v Pobřeží slonoviny z roku 2004; Épervier II v roce 2006 v Čadu a zásah ve Středoafrické republice v roce 2007), a vzdušné útočné operace (například mise Épervier v roce 1986 v Čadu a paradesantní zásah v Togu v roce 1986; viz Le Grand Soir 2014).
- ²⁶ První fáze měla proběhnout do konce listopadu 2012 a zahrnovala by stabilizaci politických poměrů v centrálním Mali a ochranu hlavního města. V druhé fázi do konce ledna 2013 se měly zformovat africké intervenční jednotky a nakonec ve třetí fázi během února a března 2013 měl být sever Mali dobyt a navrácen pod kontrolu malijského státu (Lasserre 2012).
- ²⁷ Adrar des Ifoghas je pouštní oblast o rozloze 250 tisíc km², tvořená žulovými skalisky, poli balvanů a s řadou hluboce se zařezávajících údolí. Nadmořská výška dosahuje téměř 900 metrů a denní teploty stoupají nad 50 °C.
- ²⁸ Prezident Traoré současně o žádosti francouzské vládě informoval Radu bezpečnosti. Také Laurent Fabius informoval Radu bezpečnosti o tom, že Francie malijské žádosti vyhoví (Adam 2013: 8).
- ²⁹ Řada autorů se i v oblasti mezinárodněprávní legitimacy přiklání k oprávněnosti mise Serval. Například Bernard Adam (2013: 5) hovoří o konformitě mise s ustanoveními Charty OSN. Bélih Nabli, ředitel výzkumu v pařížském Ústavu mezinárodních a strategických vztahů (*L'Institut de relations internationales et stratégiques*), tvrdí, že stát, který není schopen vykonávat svou legitimní obranu, má právo na zmocnění jiného státu, aby tak za něj učinil (Roucaute 2013).
- ³⁰ V dubnu 2013 byla mise rezolucí Rady bezpečnosti č. 2100/2013 plně mezinárodněprávně autorizována (Charbonneau – Sears 2014a: 611).
- ³¹ Byť existovali tací, kteří měli úmysl IVNSA porazit (Mali, společenství ECOWAS/CÉDÉAO).

Literatura

- Adebajo, Adekeye (2002): *Liberia's Civil War: Nigeria, ECOMOG, and Regional Security in West Africa*. Boulder: Lynne Rienner Publishers.
- Alozieuwa, Simeon H. O. (2013): The March 22, 2012 Coup in Mali: Lessons and Implications for Democracy in the West Africa Subregion in the Wave of Transnational Terrorism. *Democracy and Security*, Vol. 9, No. 4, s. 383–397.
- Azar, Edward E. (1972): Conflict Escalation and Conflict Reduction in an International Crisis: Suez, 1956. *The Journal of Conflict Resolution*. Vol. 16, No. 2, s. 183–201.
- Bach, Daniel (2005): The Global Politics of Regionalism: Africa. In: Farrell, Mary – Hettne, Björn – Langenhove, Luk Van (eds.): *Global Politics of Regionalism: Theory and Practice*. London – Ann Arbor: Pluto Press, s. 171–186.
- Bannelier, Karine – Christakis, Theodore (2013): Under the UN Security Council's Watchful Eyes: Military Intervention by Invitation in the Malian Conflict. *Leiden Journal of International Law*, Vol. 26, No. 4, s. 855–874.
- Bergamaschi, Isaline (2013): French Military Intervention in Mali: Inevitable, Consensual yet Insufficient. *Stability: International Journal of Security & Development*, Vol. 2, No. 2, nestránkováno.
- Biddle, Stephen D. (1991): *Defense at Low Force Levels: The Effect of Force to Space Ratios on Conventional Combat Dynamics*. Alexandria: Institute for Defense Analyses.
- Boeke, Sergei – Tisseron, Antonin (2014): Mali's Long Road Ahead. *The RUSI Journal*, Vol. 159, No. 5, s. 32–40.
- Boås, Morten (2014): Guns, Money and Prayers: AQIM's Blueprint for Securing Control of Northern Mali. *CTC Sentinel*, Vol. 7, No. 4, s. 1–6.
- Boås, Morten – Torheim, Liv Elin (2013): The Trouble in Mali – Corruption, Collusion, Resistance. *Third World Quarterly*, Vol. 34, No. 7, s. 1279–1292.
- Boås, Morten – Utas, Mats (2013): Introduction: Post-Gaddafi Repercussions in the Sahel and West Africa. *Strategic Review for Southern Africa*, Vol. 35, No. 2, s. 3–15.
- Boukhars, Anouar (2012): The Paranoid Neighbor: Algeria and the Conflict in Mali. *The Carnegie Endowment for International Peace*, October 2012, s. 1–31.
- Cline, Lawrence E. (2013): Nomads, Islamists, and Soldiers: The Struggles for Northern Mali. *Studies in Conflict & Terrorism*, Vol. 36, No. 8, s. 617–634.
- Collins, John M. (2002): *Military Strategy: Principles, Practices, and Historical Perspectives*. Dulles: Brassey's.
- Cristiani, Dario – Fabiani, Riccardo (2013): The Malian Crisis and its Actors. *Italian Journal of International Affairs*, Vol. 48, No. 3, s. 78–97.
- de Castelli, Laurent (2014): Mali: From Sanctuary to Islamic State. *Rusi Journal*, Vol. 159, No. 3., s. 62–68.
- Dowd, Caitriona – Raleigh, Clionadh (2013): The Myth of Global Islamic Terrorism and Local Conflict in Mali and The Sahel. *African Affairs*, Vol. 112, No. 448, s. 498–509.
- Fjelde, Hanne – Nilsson, Desirée (2012): Rebels against Rebels: Explaining Violence between Rebel Groups. *Journal of Conflict Resolution*, Vol. 56, No. 4, s. 604–628.
- Freedman, Lawrence (2013): *Strategy: A History*. Oxford, New York: Oxford University Press.
- Gaasholt, Ole M. (2013): Northern Mali 2012: The Short-Lived Triumph of Irredentism. *Strategic Review for Southern Africa*, Vol. 35, No. 2, s. 69–91.
- Galy, Michel (2013): Pourquoi la France est-elle intervenue au Mali? In: Galy, Michel (ed.): *La guerre au Mali: Comprendre la crise au Sahel et au Sahara: enjeux et zones d'ombre*. Paris: La Découverte, s. 76–90.
- Gentile, Gian P. (2009): A Strategy of Tactics: Population-centric COIN and the Army. *Parameters: U.S. Army War College*, Vol. 39, No. 3, s. 5–17.
- George, Alexander L. – Bennett, Andrew (2005): *Case studies and theory development in the social sciences*. Cambridge, London: MIT Press.
- Goya, Michel (2013): La guerre de trois mois: l'intervention française au Mali en perspectives. *Politique étrangère*, No. 2, s. 157–168.
- Graham, Kennedy (2008): Regionalisation and Responses to Armed Conflict, with Special Focus on Conflict Prevention and Peacekeeping. In: Cooper, Andrew F. – Hughes, Christopher W. – De Lombaerde, Philippe (eds.): *Regionalisation and Global Governance: The Taming of Globalisation*. Abingdon, New York: Routledge, s. 159–186.
- Guidère, Mathieu (2011): Al-Qaïda au Maghreb Islamique: le tournant des révolutions arabes. *Maghreb-Machrek*, No. 208, s. 59–73.
- Hall, Rodney B. – Biersteker, Thomas J. (2002): The emergence of private authority in the international system. In: Hall, Rodney B. – Biersteker, Thomas J. (eds.): *The Emergence of Private Authority in Global Governance*. Cambridge, New York: Cambridge University Press, s. 3–22.
- Harmon, Stephen A. (2014): *Terror and Insurgency in the Sahara-Sahel Region: Corruption, Contraband, Jihad and the Mali War of 2012–2013*. Farnham, Burlington: Ashgate Publishing.
- Hartmann, Christof (2013): Governance Transfer by the Economic Community of West African States (ECOWAS). *SFB-Governance Working Paper Series*, No. 47, s. 1–54.
- Heisbourg, François (2013a): A Surprising Little War: First Lessons of Mali. *Survival: Global Politics and Strategy*, Vol. 55, No. 2, s. 7–18.

- Huckabey, Jessica M. (2013): Al Qaeda in Mali: The Defection Connections. *Orbis*, Vol. 57, No. 3, s. 467–484.
- Charbonneau, Bruno – Sears, Jonathan M. (2014a): Faire la guerre pour un Mali démocratique: l'intervention militaire française et la gestion des possibilités politiques contestées. *Revue canadienne de science politique*, Vol. 47, No. 3, s. 597–619.
- Charbonneau, Bruno – Sears, Jonathan M. (2014b): Fighting for Liberal Peace in Mali? The Limits of International Military Intervention. *Journal of Intervention and Statebuilding*, Vol. 8, No. 2–3, s. 192–213.
- Kilcullen, David (2009): *The Accidental Guerrilla: Fighting Small Wars in the Midst of a Big One*. New York: Oxford University Press.
- Kilcullen, David (2010): *Counterinsurgency*. Oxford: Oxford University Press.
- Kilcullen, David – Porter, Matt – Burgos, Carlos (2009): *U.S. Government Counterinsurgency Guide*. Washington: Bureau of Political-Military Affairs.
- Konaté, Dialla (2012): La situation au Nord-Mali: Une tentative de compréhension – des pistes de solution. *Société Malienne des Sciences Appliquées*, Cahier spécial, s. 7–22.
- Kořan, Michal (2008): Jednopřípadová studie. In: Drulák, Petr (ed.): *Jak zkoumat politiku: Kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. Praha: Portál, s. 29–61.
- Krech, Hans (2011): The Growing Influence of Al-Qaeda on the African Continent. *Africa Spectrum*, Vol. 46, No. 2, s. 125–137.
- Larémont, Ricardo R. (2011): Al Qaeda in the Islamic Maghreb: Terrorism and Counterterrorism in the Sahel. *African Security*, Vol. 4, No. 4, s. 242–268.
- Lecocq, Baz (2010): *Disputed Desert: Decolonisation, Competing Nationalisms and Tuareg Rebellions in Northern Mali*. Boston – Leiden: Brill.
- Lecocq, Baz et al. (2013): One Hippopotamus and Eight Blind Analysts: A Multivocal Analysis of the 2012 Political Crisis in the Divided Republic of Mali. *Review of African Political Economy*, Vol. 40, No. 137, s. 343–357.
- Levy, Jack S. (2008): Case Studies: Types, Designs, and Logics of Inference. *Conflict Management and Peace Science*, Vol. 25, No. 1, s. 1–18.
- Livermore, Douglas (2013): The case for Azawad. *African Security Review*, Vol. 22, No. 4, s. 282–293.
- Long, Austin (2006): *On "Other War": Lessons from Five Decades of RAND Counterinsurgency Research*. Santa Monica: RAND Corporation, s. 1–99.
- Ludvík, Zdeněk (2014): Případ Severního Mali (Azawadu) 2012–13: Stát a jeho vytěsnění alternativní autoritou. *Obrana a strategie*. Vol. 14, No. 2, s. 17–34.
- Maingwa, Benjamin (2013): West Africa's Terrorist Challenge and the Dynamics of Regional Response. *Insight on Africa*, Vol. 5, No. 1, s. 1–18.
- Makariusová, Radana – Ludvík, Zdeněk (2013): Působení soukromých aktérů: Případová studie libyjského povstání 2011. In: Bureš, Oldřich (ed.): *Privatizace bezpečnosti: České a zahraniční zkušenosti*. Praha: Grada, s. 77–101.
- Mandel, Robert (2013): *Global Security Upheaval: Armed Nonstate Groups Usurping State Stability Functions*. Stanford: Stanford University Press.
- Marchal, Roland (2013): Briefing Military (Mis)Adventures in Mali. *African Affairs*, Vol. 112, No. 448, s. 486–497.
- Mémier, Marc (2013): Que reste-t-il d'AQMI au Nord-Mali? Évaluation des conséquences de l'Opération Serval. *Note d'analyse*, 12. 12. 2013, Bruxelles: GRIP.
- Moyar, Mark (2009): *A Question of Command: Counterinsurgency from the Civil War to Iraq*. New Haven – London: Yale University Press.
- Mulaj, Klejda (2010): Introduction: Violent Non-State Actors: Exploring their State Relations, Legitimation, and Operationality. In: Mulaj, Klejda (ed.): *Violent non-state actors in world politics*. London: Hurst, s. 1–25.
- Nagl, John A. (2002): *Learning to Eat Soup with a Knife: Counterinsurgency Lessons from Malaya and Vietnam*. Westport: Praeger Publishers.
- Odell, John S. (2001): Case Study Methods in International Political Economy. *International Studies Perspectives*, Vol. 2, No. 2, s. 161–176.
- Okumu, Wafula – Ikelegbe, Augustine (2010): Confronting the threats of armed non-state groups to human security and the state in Africa. In: Okumu, Wafula – Ikelegbe, Augustine: *Militias, Rebels and Islamist Militants: Human Insecurity and State Crises in Africa*. Pretoria: Institute for Security Studies, s. 437–468.
- Pellerin, Mathieu (2012): Le Sahel et la contagion libyenne. *Politique étrangère*, Vol. 77, No. 4, s. 835–847.
- Pezard, Stephanie – Shurkin, Michael (2015): *Achieving Peace in Northern Mali: Past Agreements, Local Conflicts, and the Prospects for a Durable Settlement*. Santa Monica: Rand Corporation.
- Ronen, Yehudit (2013): Libya, the Tuareg and Mali on the Eve of the 'Arab Spring' and in Its Aftermath: An Anatomy of Changed Relations. *The Journal of North African Studies*, Vol. 18, No. 4, s. 544–559.
- Salehyan, Idean (2009): *Rebels without Borders: Transnational Insurgencies in World Politics*. Ithaca – London: Cornell University Press.
- Sana, Eros (2013): L'armée malienne, entre instabilité, inégalités sociales et lutte de places. In: Galy, Michel (ed.): *La guerre au Mali: Comprendre la crise au Sahel et au Sahara: enjeux et zones d'ombre*. Paris: La Découverte, s. 106–120.

- Shaw, Scott (2013): Fallout in the Sahel: The Geographic Spread of Conflict from Libya to Mali. *Canadian Foreign Policy Journal*, Vol. 19, No. 2, s. 199–210.
- Shurkin, Michael (2014): *France's War in Mali: Lessons for an Expeditionary Army*. Santa Monica: RAND Corporation, s. 1–51.
- Schneekener, Ulrich (2006): Fragile Statehood, Armed Non-State Actors and Security Governance. In: Bryden, Alan – Caparini, Marina (eds.): *Private Actors and Security Governance*. Geneva: Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces, s. 23–40.
- Schneekener, Ulrich (2007): Armed Non-State Actors and the Monopoly of Force. In: Bailes, Alyson – Schneekener, Ulrich – Wulf, Herbert: *Revisiting the State Monopoly on the Legitimate Use of Force*. Geneva: Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces, s. 10–18.
- Solomon, Hussein (2013): Mali: West Africa's Afghanistan. *The RUSI Journal*, Vol. 158, No. 1, s. 12–19.
- Stake, Robert E. (1995): *The Art of Case Study Research*. Thousand Oaks: Sage.
- Stigall, Dan E. (2015): The French Military Intervention in Mali, Counter-Terrorism, and the Law of Armed Conflict. *Military Law Review*, Vol. 223, No. 1, s. 1–40.
- Tavares, Rodrigo (2011): The Participation of SADC and ECOWAS in Military Operations: The Weight of National Interests in Decision-Making. *African Studies Review*, Vol. 54, No.2, s. 145–176.
- Tramond, Olivier – Seigneur, Philippe (2014): Operation Serval: Another Beau Geste of France in Sub-Saharan Africa? *Military Review*, Vol. 94, No. 6, s. 76–86.
- Van Evera, Stephen (1997): *Guide to Methods for Students of Political Science*. Ithaca, London: Cornell University Press.
- Van Nieuwkerk, Anthoni (2001): Regionalism into Globalism? War into Peace? *African Security Review*, Vol. 10, No. 2, s. 6–18.
- Watts, Stephen et al. (2014): *Countering Others' Insurgencies: Understanding U.S. Small-Footprint Interventions in Local Context*. Santa Monica: Rand Corporation.
- Weiss, Thomas G. – Welz, Martin (2014): The UN and the African Union in Mali and beyond: A Shotgun Wedding? *International Affairs*, Vol. 90, No. 4, s. 889–905.
- Wing, Susanna D. (2013): Mali: Politics of a Crisis. *African Affairs*, Vol. 112, No. 448, s. 476–485.
- Zoubir, Yahia H. (2012): The Sahara-Sahel Quagmire: Regional and International Ramifications. *Mediterranean Politics*, Vol. 17, No. 3, s. 452–458.
- Zounmenou, David (2013): The National Movement for the Liberation of Azawad factor in the Mali crisis. *African Security Review*, Vol. 22, No. 3, s. 167–174.
- Ženka, Jan – Kofroň, Jan (2012): *Metodologie výzkumu v sociální geografii – případové studie*. Ostrava: Ostravská univerzita.

Dokumenty

- Adam, Bernard (2013): De l'intervention militaire française à la reconstruction de l'Etat. *Groupe de recherche et d'information sur la paix et la sécurité*, březen 2013, <http://www.grip.org/sites/grip.org/files/RAPPORTS/2013/Rapport_2013-3.pdf>.
- Afribone Mali (2013): Tombouctou: reprise d'une vie normale. 29. 3. 2013, <<http://www.afribone.com/spip.php?article47821>>.
- Ahmed, Baba – Boisbouvier, Christophe – Grogba-Bada, Malika (2012): Nord-Mali: guerre à huis clos. *Jeune Afrique*, 21. 2. 2012, <<http://www.jeuneafrique.com/142842/politique/nord-mali-guerre-huis-clos>>.
- Arieff, Alexis (2013): Crisis in Mali. *Congressional Research Service*, 14. 1. 2013, <<https://www.fas.org/sgp/crs/row/R42664.pdf>>, s. 1–18.
- Assemblée Nationale (2013): Rapport d'information N° 1288. 18. 7. 2013, <<http://www.assemblee-nationale.fr/14/pdf/rap-info/i1288.pdf>>, s. 1–128.
- Banerji, Robin (2012): Life in Timbuktu under Islamist rule. *BBC News*, 23. 5. 2012, <<http://www.bbc.com/news/world-africa-18104236>>.
- Bayart, Jean-François (2013): Mali: le choix raisonné de la France. *Le Monde*, 22. 1. 2013, <http://www.lemonde.fr/idees/article/2013/01/22/mali-le-choix-raisonne-de-la-france_1820680_3232.html>.
- Berthemet, Tanguy (2013): Au Mali, une sécurité retrouvée mais toujours fragile. *Le Figaro*, 26. 7. 2013, <<http://www.lefigaro.fr/international/2013/07/26/01003-20130726ARTFIG00480-au-mali-une-securite-retrouvee-mais-toujours-fragile.php>>.
- Briceño-Garmendia, Cecilia M. – Dominguez, Carolina – Pushak, Nataliya (2011): *Mali's Infrastructure: A Continental Perspective*. Washington: The World Bank.
- Briefing Afrique de Crisis Group (2012): Mali: pour une action internationale résolue et concertée. No. 90, 24. 9. 2012, s. 1–11.
- Cisse, Ibrahima (2012): Enquête d'opinion: Que veulent les Maliens? *Friedrich Ebert Stiftung*, <<http://library.fes.de/pdf-files/bueros/mali/10100/2012-01.pdf>>, s. 1–33.
- Conflict Armament Research and Small Arms Survey (2013): Rebel Forces in Northern Mali: Documented Weapons, Ammunition and Related Material. April 2012 – March 2013, <<http://www.smallarmssurvey.org/fileadmin/docs/E-Co-Publications/SAS-SANAConflict-Armament-Research-Rebel-Forces-in-Northern-Mali.pdf>>.

- De Silguy, Stéphanie (2012): Hollande appelle à une résolution rapide de l'ONU sur le Mali. *France 24*, 26. 9. 2012, <<http://www.france24.com/fr/20120926-ONU-france-francois-hollande-plaide-resolution-rapide-mali-intervention-conseil-securite>>.
- Deutsche Welle (2013): À Gao, les femmes respirent! 28. 1. 2013, <<http://www.dw.com/fr/%C3%A0-gao-les-femmes-respirent/a-16556315>>.
- Diabate, Bandiougou (2013): Rapport accablant d'Amnesty international contre la junte militaire: »21 bérés rouges ont disparu après avoir été enlevés de leur cellule à Kati dans la nuit du 2 au 3 mai 2012«. *Maliactu.net*, 4. 12. 2013, <<http://maliactu.net/rapport-accablant-damnesty-international-contre-la-junte-militaire-21-berets-rouges-ont-disparu-apres-avoir-ete-enleves-de-leur-cellule-a-kati-dans-la-nuit-du-2-au-3-mai-2012>>.
- Diffalah, Sarah (2014): Otage mort au Mali: "Difficile de négocier et de faire la guerre en même temps". *Le Nouvel Observateur*, 23. 4. 2014, <<http://tempsreel.nouvelobs.com/monde/20140423.OBS4760/otage-mort-au-mali-difficile-de-negocier-et-de-faire-la-guerre-en-meme-temps.html>>.
- Diop, Mame D. (2013): Hollande: «A la fin de l'année, il restera environ un millier d'hommes au Mali». *Journal du Mali*, 29. 3. 2013, <<http://www.journaldumali.com/article.php?aid=6189>>.
- Economist (2012): Can the jihadists be stopped? 10. 11. 2012, <<http://www.economist.com/news/middle-east-and-africa/21566011-hectic-diplomacy-and-preparations-un-backed-war-against-branch-al-qaeda>>.
- Elowso, Camilla – MacDermott, Justin (2010): ECOWAS Capabilities in Peace and Security: A scoping study of progress and challenges. *Swedish Defence Research Agency*, <<http://www.foi.se/templates/Pages/DownloadReport.aspx?FileName=b06d38f9-1181-49d7-9312-d6258804d394.pdf&rNo=FOI-R—3114—SE>>.
- English, Charlie (2014): Mali's displaced fearful of returning home a year on from crisis. *The Guardian*, 10. 1. 2014, <<http://www.theguardian.com/world/2014/jan/10/mali-displaced-fearful-return>>.
- Filiu, Jean-Pierre (2014): The Fractured Jihadi Movement in the Sahara. *Current Trends in Islamist Ideology*, 10. 1. 2014, s. 86–98, <http://www.hudson.org/content/researchattachments/attachment/1393/ct_16_posting.pdf>.
- Frachon, Alain (2013): "Opération Serval" au Mali ou le choix du moindre mal. *Le Monde*, 14. 1. 2013, <http://www.lemonde.fr/idees/article/2013/01/14/serval-ou-le-choix-du-moindre-mal_1816600_3232.html>.
- Geneste, Alexandra – Mandraud, Isabelle (2012): Le volontarisme de Paris sur le Mali se heurte à des réticences à l'ONU. *Le Monde*, 29. 9. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/09/27/le-volontarisme-de-paris-sur-le-mali-se-heurte-a-des-reticences-a-l-ONU_1766736_3212.html>.
- GFP (2016a): France Military Strength, <http://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=france>.
- GFP (2016b): Mali Military Strength, <http://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=mali>.
- Global Security (2015): Nigerian Army. 4. 6. 2015, <<http://www.globalsecurity.org/military/world/nigeria/army.htm>>.
- Goña, Modibo (2014): French Intervention, EU and UN: African Solution for African Problems? *Documento de Opinión*, No. 56/2014, 20. 5. 2014, s. 1–15, <http://www.ieee.es/Galerias/fichero/docs_opinion/2014/DIEEO56-2014_SituacionMali_Prof.Mabadi_ENGLISH.pdf>.
- Grégoire, Emmanuel (2013): Islamistes et rebelles touaregs maliens: alliances, rivalités et ruptures. *EchoGéo*, 3. 7. 2013, <<http://echogeo.revues.org/13466>>.
- Halifa-Légrand, Sarah – Jauvert, Vincent (2013): MALI: Les secrets d'une guerre éclair. *Le Nouvel Observateur*, 11. 6. 2013, <<http://tempsreel.nouvelobs.com/monde/20130607.OBS2446/mali-les-secrets-d-une-guerre-eclair.html>>.
- Hart, Adrien (2012): Quand la guerre en Libye amène le chaos au Mali. *SlateAfrique*, 2. 4. 2012, <<http://www.slateafrique.com/84477/coup-d-etat-mali-la-menace-qui-est-venue-de-tripoli>>.
- Heisbourg, François (2013b): Une action justifiée. *Le Monde*, 24. 1. 2013, <http://www.lemonde.fr/idees/article/2013/01/24/une-action-justifiee_1822120_3232.html>.
- Holt, Victoria K. – Shanahan, Moira K. (2005): African Capacity-Building for Peace Operations: UN Collaboration with the African Union and ECOWAS. *The Henry L. Stimson Center*, <http://www.peacepalacelibrary.nl/ebooks/files/African_Capacity-building.pdf>, s. 1–85.
- Hugeux, Vincent (2012): Crise au Mali: "la France est condamnée à marcher sur des oeufs". *L'Express*, 11. 4. 2012, <http://www.lexpress.fr/actualite/monde/crise-au-mali-la-france-est-condamnee-a-marcher-sur-des-oeufs_1103464.html>.
- Hugon, Philippe (2012): La reconquête du Nord Mali suppose trois conditions. *Le Monde*, 16. 10. 2012, <http://www.lemonde.fr/idees/article/2012/10/16/la-reconquete-du-nord-mali-suppose-trois-conditions_1776279_3232.html>.
- Châtelot, Christophe (2012): L'Union africaine lève la suspension et réintègre le Mali. *Le Monde*, 25. 10. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/10/25/l-union-africaine-leve-la-suspension-et-reintegre-le-mali_1781115_3212.html>.
- Chebli, Dénia (2014): Du MNA au MNLA: le passage à la lutte armée. *Noria*, 12. 6. 2014, <<http://www.noria-research.com/3054-2>>.
- Cherruau, Pierre (2013): L'aventure ambiguë de la France au Mali. *SlateAfrique*, 2. 2. 2013, <<http://www.slateafrique.com/101757/france-mali-aventure-ambigue-hollande>>.

- Ingerstad, Gabriella – Tham Lindell, Magdalena (2015): *Stabilising Mali: Neighbouring States' Political and Military Engagement*. Stockholm: FOI, Swedish Defence Research Agency, s. 3–90.
- Journal du Mali (2013): Mali: les secrets d'une guerre éclair. 12. 6. 2013, <<http://www.journaldumali.com/article.php?aid=6515>>.
- Kayembe, Don (2014): Les quatre puissances militaires régionales d'Afrique. *LAVD Congo*, 21. 5. 2014, <<http://www.lavdc.net/portail/les-quatre-puissances-militaires-regionales-dafrique>>.
- Kilcullen, David (2004): Countering Global Insurgency. *Small Wars Journal*, <<http://smallwarsjournal.com/documents/kilcullen.pdf>>.
- Kilcullen, David (2007): Two Schools of Classical Counterinsurgency. *Small Wars Journal*, <<http://smallwarsjournal.com/blog/two-schools-of-classical-counterinsurgency>>.
- L'Alsace (2015): Les pertes militaires depuis 1963. 11. 11. 2015, <<http://www.lalsace.fr/actualite/2015/11/11/les-pertes-militaires-depuis-1963>>.
- Lasserre, Isabelle (2012): Comment la France planifie l'intervention au nord du Mali. *Le Figaro*, 19. 10. 2012, <<http://www.lefigaro.fr/international/2012/10/19/01003-20121019ARTFIG00657-comment-la-france-planifie-l-intervention-au-nord-du-mali.php>>.
- Le Faso (2012): Sondage: Modibo Diarra, IBK et Sanogo, les trois personnalités maliennes! 19. 6. 2012, <<http://lefaso.net/spip.php?article48646>>.
- Le Grand Soir (2014): Liste des interventions militaires Françaises en Afrique. 21. 7. 2014, <<http://www.legrandsoir.info/liste-des-interventions-militaires-francaises-en-afrique.html>>.
- Le Monde (2012a): Bamako annonce des concertations pour un gouvernement d'union. 17. 7. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/07/17/bamako-annonce-des-concertations-pour-un-gouvernement-d-union_1734502_3212.html>.
- Le Monde (2012b): Cinq jeunes Maliens amputés au nom de la charia. 28. 9. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/video/2012/09/28/cinq-jeunes-maliens-amputes-au-nom-de-la-charia_1767477_3212.html>.
- Le Monde (2012c): Crise malienne: l'ONU doute de la nécessité d'une force d'intervention. 14. 6. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/06/14/crise-malienne-l-ONU-doute-de-la-necessite-d-une-force-d-intervention_1718000_3212.html>.
- Le Monde (2012d): Fabius envisage l'usage de la force au Mali. 13. 7. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/07/13/au-mali-fabius-envisage-l-usage-de-la-force_1733283_3212.html>.
- Le Monde (2012e): Gao, une première victoire. 26. 1. 2012, <<http://afrique.blog.lemonde.fr/2013/01/26/gao-premiere-victoire>>.
- Le Monde (2012f): L'Afrique de l'Ouest envoie des forces au Mali et en Guinée-Bissau. 27. 4. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/04/27/l-afrique-de-l-ouest-envoie-des-forces-au-mali-et-en-guinee-bissau_1692074_3212.html>.
- Le Monde (2012g): L'Afrique de l'Ouest exige un gouvernement d'union au Mali d'ici fin juillet. 8. 7. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/07/08/l-afrique-de-l-ouest-exige-un-gouvernement-d-union-au-mali-d-ici-fin-juillet_1730760_3212.html>.
- Le Monde (2012h): L'ONU s'inquiète de la menace terroriste au Mali. 10. 4. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/04/10/l-ONU-s-inquiete-de-la-menace-terroriste-au-mali_1682849_3212.html>.
- Le Monde (2012i): La France apportera un soutien logistique à une éventuelle intervention au Mali. 21. 9. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/09/20/la-france-sera-en-soutien-logistique-d-une-eventuelle-intervention-au-mali_1763446_3212.html>.
- Le Monde (2012j): Le Drian annonce une intervention au Mali dans "quelques semaines". 16. 10. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/10/16/le-drian-annonce-une-intervention-au-mali-dans-quelques-semaines_1775939_3212.html>.
- Le Monde (2012k): Le Drian juge une intervention africaine au Mali "inélectable". 4. 8. 2012, <http://www.lemonde.fr/politique/article/2012/08/04/le-drian-juge-une-intervention-africaine-au-mali-ineluctable_1742561_823448.html>.
- Le Monde (2012l): Le Mali demande à l'ONU une intervention militaire internationale. 24. 9. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/09/24/mali-accord-en-vue-pour-une-intervention-dans-le-nord-du-pays_1764765_3212.html>.
- Le Monde (2012m): Le Mali demande formellement une intervention de la Cédéao. 5. 9. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/09/05/le-mali-demande-formellement-une-intervention-de-la-cedeao_1755611_3212.html>.
- Le Monde (2012n): Le Mali se dote d'un nouveau gouvernement de transition. 21. 8. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/08/21/le-mali-se-dote-d-un-nouveau-gouvernement-de-transition_1747967_3212.html>.
- Le Monde (2012o): Les militaires maliens s'opposent à une aide de la Cédéao. 7. 9. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/09/07/les-militaires-maliens-s-opposent-a-une-aide-de-la-cedeao_1757092_3212.html>.
- Le Monde (2012p): Les voisins du Mali veulent en finir avec l'impuissance du pouvoir à Bamako. 3. 7. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/07/03/la-mediation-africaine-denonce-les-destructions-a-tombouctou_1728240_3212.html>.

- Le Monde (2012q): Mali: des milliers de manifestants à Bamako pour soutenir la junte. 28. 3. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/03/28/la-junte-malienne-annonce-une-nouvelle-constitution-et-s-exclut-des-prochaines-elections_1676632_3212.html>.
- Le Monde (2012r): Mali: l'ONU ouvre la voie à une intervention militaire au Mali. 13. 10. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/10/12/l-ONU-ouvre-la-voie-a-une-intervention-militaire-au-mali_1774989_3212.html>.
- Le Monde (2012s): Mali: Paris veut mobiliser contre le "péril islamiste". 3. 4. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/04/03/les-rebelles-maliens-proches-de-mopti-selon-paris_1679536_3212.html>.
- Le Monde (2012t): Mali: "une intervention de la Cédéao affaiblirait la junte". 6. 9. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/09/06/mali-une-intervention-de-la-cedeao-affaiblirait-la-junte_1756753_3212.html>.
- Le Monde (2012u): Mali: une intervention possible au début de l'année prochaine, 24. 12. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/12/24/mali-une-intervention-possible-au-debut-de-l-annee-prochaine_1809973_3212.html>.
- Le Monde (2012v): Nord-Mali: les islamistes disent contrôler "complètement" la ville de Gao. 27. 6. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/06/27/combats-entre-rebelles-touareg-et-islamistes-dans-le-nord-du-mali_1725262_3212.html>.
- Le Monde (2013a): Fabius parle d' "intervention aérienne" et ne confirme pas la présence de forces africaines. 11. 1. 2013, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2013/01/11/tension-accrue-au-mali_1815471_3212.html>.
- Le Monde (2013b): Hollande: l'opération au Mali "n'a pas d'autre but que la lutte contre le terrorisme". 12. 1. 2013, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2013/01/12/la-france-demande-une-acceleration-de-la-mise-en-place-de-la-force-internationale-au-mali_1816033_3212.html>.
- Le Monde (2013c): L'armée tchadienne aux avant-postes de la guerre au Mali. 4. 3. 2013, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2013/01/29/qui-participe-a-l-operation-serval-au-mali_1824111_3212.html>.
- Le Monde (2013d): Le Drian veut une prise de "relais" rapide de la force africaine au Mali. 21. 1. 2013, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2013/01/20/le-drian-les-otages-francais-au-sahel-sont-vivants_1819703_3212.html>.
- Le Monde (2013e): Mali: des frappes aériennes ont eu lieu au nord de Kidal. 31. 1. 2013, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2013/01/31/mali-des-frappes-aeriennes-ont-eu-lieu-au-nord-de-kidal_1825653_3212.html>.
- Le Monde (2013f): Mali: les forces françaises et maliennes sont entrées dans Tombouctou. 29. 1. 2013, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2013/01/28/les-forces-francaises-et-maliennes-atteignent-tombouctou_1823303_3212.html>.
- Le Monde (2013g): Mali: les Touareg du MNLA de nouveau prêts à combattre les islamistes. 21. 1. 2013, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2013/01/21/mali-les-touaregs-de-nouveau-prets-a-combattre-les-islamistes_1819753_3212.html>.
- Le Monde (2013h): Qui participe à l'opération Serval au Mali? 29. 1. 2013, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2013/01/29/qui-participe-a-l-operation-serval-au-mali_1824111_3212.html>.
- Le Monde (2013i): Washington conditionne un rôle militaire plus actif au Mali à la tenue d'élections. 19. 2. 2013, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2013/02/19/washington-conditionne-un-role-militaire-plus-actif-au-mali-a-la-tenue-d-elections_1834711_3212.html>.
- Le Monde (2013j): Washington et Londres vont soutenir l'intervention au Mali. 14. 1. 2013, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2013/01/13/londres-va-soutenir-l-intervention-francaise-au-mali_1816286_3212.html>.
- Le Point (2013): Mali: un sixième mort dans l'opération Serval. 30. 4. 2013, <http://www.lepoint.fr/edits-du-point/jean-guisnel/mali-un-sixieme-mort-dans-l-operation-serval-30-04-2013-1661477_53.php>.
- Legrand, Salomé (2013): Mali: Qui sont les islamistes à qui la France a déclaré la guerre? *France tv info*, 14. 1. 2013, <http://www.francetvinfo.fr/monde/mali/mali-qui-sont-les-islamistes-a-qui-la-france-a-declare-la-guerre_203247.html>.
- Liberté (2012): Paris optimiste pour une force africaine au Mali. 4. 7. 2012, <<http://www.liberte-algerie.com/actualite/les-islamistes-poursuivent-la-destruction-de-tombouctou-paris-optimiste-pour-une-force-africaine-au-mali-181249>>.
- Malijet (2013): Le retour de l'administration à Gao, un défi majeur. 19. 3. 2013, <http://www.malijet.com/actualite/dans_les_regions_du_mali/rebellion_au_nord_du_mali/67344-le-retour-de-1%E2%80%99administration-%C3%A0-gao%2C-un-d%C3%A9fi-majeur.html>.
- Mari, Jean-Paul (2013): MALI: Qui sont les islamistes touaregs d'Ansar Dine? *L'OBS*, 15. 1. 2013, <<http://tempsreel.nouvelobs.com/guerre-au-mali/20130115.OBS5392/mali-qui-sont-les-islamistes-touaregs-d-ansar-dine.html>>.
- Matarese, Mélanie (2014): Le chef des Touaregs islamistes est de retour. *Le Figaro*, 7. 8. 2014, <<http://www.lefigaro.fr/international/2014/08/07/01003-20140807ARTFIG00252-le-chef-des-touaregs-islamistes-est-de-retour.php>>.
- Mathieu, Luc (2013): La Libye, dépôt d'armes jihadiste. *Libération*, 16. 1. 2013, <http://www.liberation.fr/pla-nete/2013/01/16/la-libye-depot-d-armes-jihadiste_874596>.
- Medi 1 TV (2013): Mali – Opération serval: Soutien de l'union européenne. 18. 1. 2013, <<http://www.medi1tv.com/fr/mali-op%C3%A9ration-serval-soutien-de-l-union-europ%C3%A9enne-infos-16409>>.

- Ministère de la Défense (2013a): Mali: point de situation du 23 mai. 24. 5. 2013, <<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/mali-point-de-situation-du-23-mai>>.
- Ministère de la Défense (2013b): Opération Serval: point de situation du 5 septembre 2013. 6. 9. 2013, <<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/operation-serval-point-de-situation-du-5-septembre-2013>>.
- Ministère de la Défense (2013c): Serval: Serval offre 5 tonnes de farine de blé à la population de Gao. 13. 9. 2013, <<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/serval-serval-offre-5-tonnes-de-farine-de-ble-a-la-population-de-gao>>.
- Ministère de la Défense (2014): Serval: point de situation du jeudi 10 avril. 11. 4. 2014, <<http://www.defense.gouv.fr/operations/mali/actualite/serval-point-de-situation-du-jeudi-10-avril>>.
- Moore, R. Scott (2007): The Basics of Counterinsurgency. *Small Wars Journal*, s. 1–24, <<http://smallwarsjournal.com/documents/moorecoinpaper.pdf>>.
- Nations Unies, Conseil de sécurité (2012a): Résolution 2056 (2012), <http://www.un.org/fr/documents/view_doc.asp?symbol=S/RES/2056%282012%29>, s. 1–6.
- Nations Unies, Conseil de sécurité (2012b): Résolution 2085 (2012), <http://www.un.org/fr/documents/view_doc.asp?symbol=S/RES/2085%282012%29>.
- Nougayrède, Natalie (2013): La lettre du président malien, base légale de l'intervention française. *Le Monde*, 25. 1. 2013, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2013/01/25/la-base-legale-de-l-action-francaise-une-lettre-de-m-traore_1822493_3212.html>.
- Nougayrède, Natalie – Châtelot, Christophe – Geneste, Alexandra (2012): Le Sahel au centre des discussions à l'ONU. *Le Monde*, 26. 9. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/09/25/le-mali-en-appelle-a-l-onu-pour-reconquerir-le-nord_1765265_3212.html>.
- Poulain, Thomas (2013): Historique de l'opération MISMA. *Réseau de recherche sur les opérations de paix*, 3. 4. 2013, <<http://www.operationspaix.net/167-historique-misma.html>>.
- Quidu, Noël (2015): Général Barrera, libérateur du Mali: "Mourir, un risque du métier". *Paris Match*, 5. 5. 2015, <<http://www.parismatch.com/Actu/International/General-Barrera-libérateur-du-Mali-Mourir-un-risque-du-metier-756858#>>.
- Raghavan, Sudarsan (2012): In northern Mali, Islamists' attacks against civilians grow more brutal. *Washington Post*, 13. 11. 2012, <http://www.washingtonpost.com/world/in-northern-mali-islamists-attacks-against-civilians-grow-more-brutal/2012/12/11/5b74a734-3e46-11e2-8a5c-473797be602e_story.html>.
- Rémy, Jean-Philippe (2012): A Abuja, la Cédéao esquisse une intervention militaire au nord du Mali. *Le Monde*, 13. 11. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/11/12/la-cedeao-esquisse-une-intervention-militaire-au-nord-du-mali_1789225_3212.html>.
- Rémy, Jean-Philippe (2013a): Dans Gao libérée, désolation et règlements de comptes. *Le Monde*, 30. 1. 2013, <http://www.lemonde.fr/international/article/2013/01/30/desolation-et-vengeance-dans-gao-liberee_1824366_3210.html>.
- Rémy, Jean-Philippe (2013b): La traque des djihadistes continue autour de Gao, entre le fleuve et le désert. *Le Monde*, 18. 2. 2013, <http://www.lemonde.fr/international/article/2013/02/18/la-traque-des-djihadistes-continue-autour-de-gao-entre-le-fleuve-et-le-desert_1834113_3210.html>.
- Réseau de recherche sur les opérations de paix (2012): Mali: manifestation de soutien à une force d'intervention internationale. 8. 12. 2012, <<http://www.operationspaix.net/31645-details-actualite-mali-manifestation-de-soutien-a-une-force-d-intervention-internationale.html>>.
- Roucaute, Delphine (2013): Mali: l'opération "Serval" est-elle légale? *Le Monde*, 16. 1. 2013, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2013/01/14/mali-l-operation-serval-est-elle-legale_1816877_3212.html>.
- Sallon, Hélène (2013a): Comment l'armée française traque les djihadistes. *Le Monde*, 15. 1. 2013, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2013/01/15/mali-cette-guerre-est-un-engagement-de-long-terme_1817161_3212.html>.
- Sallon, Hélène (2013b): La prise de Tombouctou, un "symbole" pour l'opération au Mali. *Le Monde*, 29. 1. 2013, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2013/01/29/la-prise-de-tombouctou-un-symbole-pour-l-operation-au-mali_1824041_3212.html>.
- Sénat (2013): Rapport d'information N° 720. 3. 7. 2013, <<http://www.senat.fr/rap/r12-720/r12-7201.pdf>>.
- SlateAfrique (2013a): Comment le Nord-Mali réapprend à vivre. 20. 9. 2013, <<http://www.slateafrique.com/388504/nord-mali-la-vie-reprend-son-cours-gao>>.
- SlateAfrique (2013b): Des bus gratuits pour les déplacés maliens. 14. 3. 2013, <<http://www.slateafrique.com/105534/mali-gao-des-cars-bondes-ramenent-les-deplaces-ayant-fui-les-jihadistes>>.
- SlateAfrique (2013c): Mali: le capitaine Sanogo, auteur du putsch de 2012, demande "pardon". 28. 6. 2013, <<http://www.slateafrique.com/293521/mali-le-capitaine-sanogo-auteur-du-putsch-de-2012-demande-pardon>>.
- SlateAfrique (2013d): Mali: reprise de l'aide américaine suspendue après le coup. 7. 9. 2013, <<http://www.slateafrique.com/376754/mali-reprise-de-laide-americaine-suspendue-apres-le-coup>>.
- Tamoudre (2013): Tessalit: Retour à la vie normale. 26. 3. 2013, <<http://www.tamoudre.org/tessalit-retour-a-la-vie-normale/touaregs/societe>>.
- Tembely, Dieudonné (2013): Groupes terroristes au nord du Mali: Les rescapés campent... à côté. *Maliweb*, 20. 4. 2013, <<http://www.maliweb.net/la-situation-politique-et-securitaire-au-nord/groupes-terroristes-au-nord-du-mali-les-rescapes-campent-a-cote-141017.html>>.

- The Guardian (2013a): Islamist insurgency in Mali casts long shadow over Timbuktu. 1. 7. 2013, <<http://www.theguardian.com/global-development/2013/jul/01/islamist-insurgency-mali-timbuktu>>.
- The Guardian (2013b): Mali elections 'calm and serene', says EU foreign policy chief. 29. 7. 2013, <<http://www.guardian.co.uk/global-development/2013/jul/29/mali-elections-eu-catherine-ashton>>.
- The Military Balance (2010): London: IISS.
- The Military Balance (2012): London: IISS.
- The Military Balance (2013): London: IISS.
- Thedrel, Arielle (2013): L'intervention française au Mali a déplacé la menace djihadiste vers le sud. *Le Figaro*, 18. 11. 2013, rozhovor s Mathieuem Guidèrem, <<http://www.lefigaro.fr/international/2013/11/18/01003-20131118ARTFIG00218-l-intervention-francaise-au-mali-a-deplace-la-menace-djihadiste-vers-le-sud.php>>.
- Théroux-Bénoni, Lori-Anne (2013a): L'architecture sécuritaire internationale à l'épreuve de la crise malienne. *Institute for Security Studies*, 15. 4. 2013, <<https://www.issafrica.org/iss-today/lessons-from-the-malian-crisis-for-the-international-security-architecture>>.
- Théroux-Bénoni, Lori-Anne (2013b): Le Mali au lendemain de l'opération militaire française. Institut d'études de sécurité, <http://www.issafrica.org/uploads/SitRep2013_25Feb.pdf>, s.1–9.
- Théroux-Bénoni, Lori-Anne (2014): De la MICEMA à la MISMA: Évolution de la réponse de la communauté internationale face à la situation au Mali. *Prezi*, 15. 11. 2014, <<https://prezi.com/lmzjxp0zjbf9/de-la-micema-a-la-misma-evolution-de-la-reponse-de-la-communaute-internationale-face-a-la-situation-au-mali-l-a-theroux-benoni>>.
- Thienot, Dorothee (2012): Mali: en attendant la guerre. *Le Monde*, 6. 10. 2012, <http://www.lemonde.fr/afrique/article/2012/10/06/mali-en-attendant-la-guerre_1771222_3212.html>.
- Tyenou, Cléophas (2012): Marche de soutien à Cheick Modibo Diarra: Des jeunes battent le pavé pour dénoncer les attaques contre le premier ministre. *Maliweb.net*, 3. 12. 2012, <<http://www.maliweb.net/nation/marche-de-soutien-a-cheick-modibo-diarra-des-jeunes-battent-le-pave-pour-denoncer-les-attaques-contre-le-premier-ministre-109390.html>>.
- Washington Post (2012): In northern Mali, Islamists' attacks against civilians grow more brutal. 11. 12. 2012, <http://www.washingtonpost.com/world/in-northern-mali-islamists-attacks-against-civilians-grow-more-brutal/2012/12/11/5b74a734-3e46-11e2-8a5c-473797be602c_story.html>.
- Yahmed, Marwane B. (2012): Calvaires maliens. *Jeune Afrique*, 25. 6. 2012, <<http://www.jeuneafrique.com/Article/JA2685p006-007.xml0>>.
- Zoumenou, David – Théroux-Bénoni, Lori Anne (2012): *Gestion de la crise au nord et organisation des élections: Bilan des missions du gouvernement de transition*. Příspěvek na seminári v Institut d'Études de sécurité, Dakar, 8. 11. 2012.

Poznámka

Autor vyjadřuje poděkování šéfredaktorovi Vítu Benešovi za jeho neobyčejnou vstřícnost a cenné rady, které neopominutelnou měrou přispěly ke zkvalitnění finální podoby stati. Dále také autor děkuje dvěma anonymním recenzentům za důležité postřehy a Aleši Karmazinovi za přínosné komentáře.

Tato stať vznikla v rámci projektu Specifického vysokoškolského výzkumu Institutu politologických studií Fakulty sociálních věd UK č. 260 342/2016 „Současné hrozby politického řádu“.